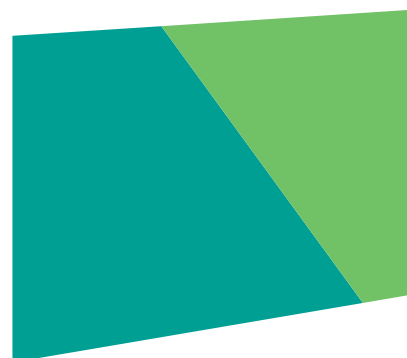
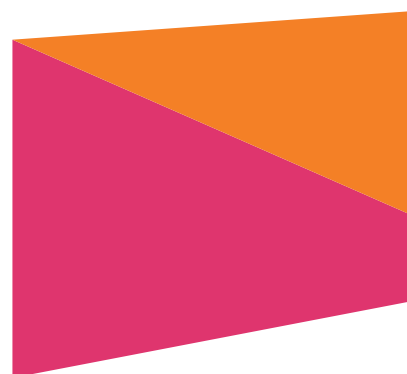

Výroční zpráva

Židovského muzea v Praze
za rok 2013

Obsah

1	Právní rámec činnosti a orgány muzea 2
2	Základní údaje o ŽMP 3 a) Objekty ve správě ŽMP 3 b) Co ŽMP nabízí 4
3	Návštěvnost 5
4	Organizační struktura a zaměstnanci 7
5	Výstavní činnost 8 a) Galerie Roberta Guttmanna 8 b) Výstavy v Oddělení pro vzdělávání a kulturu 9 c) Výstavy ve spolupráci s dalšími institucemi 10
6	Péče o sbírky a jejich dokumentace 11 a) Péče o sbírky 11 b) Dokumentace 12
7	Odborná činnost 14 a) Odbor sbírek 14 b) Oddělení pro dějiny šoa 15 c) Oddělení židovských dějin a judaistiky 18 d) Archiv 19 e) Knihovna 20 f) Zastoupení v domácích a zahraničních organizacích 21
8	Příprava nových expozic a transformace muzea 22
9	Akvizice 23
10	Vzdělávací aktivity 24
11	Kulturní aktivity 27 a) Večerní pořady v Oddělení pro vzdělávání a kulturu 27 b) Koncerty ve Španělské synagoze a další kulturní akce pro veřejnost 29
12	Publikace 31
13	Spolupráce s institucemi 33 a) Odborná spolupráce a zápůjčky 33 b) Účast na dalších projektech 34
14	Údržba a rekonstrukce 35
15	Investice 38
16	Granty a dary 39
17	Informace o hospodaření 40
18	Zpráva nezávislého auditora o ověření účetní závěrky k 31. 12. 2013 41
	Příloha č. 1 – Plnění rozpočtu ŽMP v roce 2013 (v tis. Kč) 44
	Příloha č. 2 – Výkaz zisku a ztrát (v tis. Kč) 45
	Příloha č. 3 – Rozvaha (v tis. Kč) 46
	Příloha č. 4 – Struktura zaměstnanců ŽMP 47
	Příloha č. 5 – Opravy a rekonstrukce objektů (v tis. Kč) 48

1

Právní rámec činnosti a orgány muzea

Zájmové sdružení právnických osob Židovské muzeum v Praze (ŽMP) bylo registrováno Obvodním úřadem pro Prahu 1 dne 30. září 1994. Hlavním předmětem činnosti sdružení, jako kulturní instituce, je podle zákona č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů tvorba, doplňování, odborná správa, shromažďování a prezentace sbírek Židovského muzea v Praze a tvorba, doplňování a správa knihovního a archivního fondu, osvětová, publikační, vydavatelská a vzdělávací činnost, včetně prodeje upomínkových předmětů, propagačních a jiných materiálů, publikací, nahraných zvukových a zvukově obrazových záznamů a dalších předmětů spjatých s účelem a předmětem činnosti sdružení, dále kulturní a jiná činnost, týkající se judaismu, Židů a jejich historie v Čechách a na Moravě. Hlavní činností sdružení je také činnost výzkumná (především základní výzkum, aplikovaný výzkum nebo experimentální vývoj) a šíření jejich výsledků prostřednictvím výuky, publikování nebo převodu technologií. Hlavní činností jsou rovněž nutné opravy a technická zhodnocení pronajatých nemovitostí, v nichž muzeum sídlí a prezentuje sbírky, kterými je částečně hrazeno nájemné, případný pronájem dočasně nevyužitých prostor třetím osobám se souhlasem vlastníka, tj. Židovské obce v Praze. Doplňkovým předmětem činnosti sdružení je péče o židovské kulturní dědictví v České republice prostřednictvím Federace židovských obcí v České republice.

Nejvyšším orgánem sdružení je správní rada, která v roce 2013 pracovala ve složení:

Jiří Daniček, Federace židovských obcí v ČR (předseda)

Eva Lorencová, Židovská obec v Praze

PhDr. Jan Munk, Federace židovských obcí v ČR

PhDr. Eva Sedláková, Židovská obec v Praze

Mgr. Petr Svojanovský, Ministerstvo kultury ČR

Kontrolním orgánem sdružení je dozorčí rada, která v roce 2013 pracovala ve složení:

Ing. Jan Neubauer, Židovská obec v Praze (předseda)

Ing. Vladimír Látal, Federace židovských obcí v ČR

Ing. Marta Rubínová, Ministerstvo kultury ČR

V roce 2013 se správní rada sešla k jednání pětkrát a dozorčí rada dvakrát. Z jednání za přítomnosti právníka byly pořízeny zápisy.

Ředitelem muzea v roce 2013 byl Leo Pavlát.

2

Základní údaje o ŽMP

a) Objekty ve správě ŽMP

Administrativní budovy v ulici U Staré školy 1 a 3, Praha 1 – správa muzea, odborná pracoviště, depozi-táře, Multimediální centrum, kavárna, Galerie Roberta Guttmanna (výstavní prostor pro pořádání krátko-dobých výstav)

- Maiselova synagoga – stálá expozice v hlavní lodi Dějiny Židů v Čechách a na Moravě – I. Od počátku osídlení do emancipace. Celkem vystaveno 146 originálů, faksimilií a kopií dokumentů.
- Španělská synagoga – v hlavní lodi a na galerii stálá expozice Dějiny Židů v Čechách a na Moravě – II. Od emancipace do současnosti. Celkem vystaveno 546 originálů, faksimilií a kopií dokumentů; zimní modlitebna: stálá expozice Stříbro českých synagog. Celkem vystaveno 224 předmětů.
- Pinkasova synagoga – v hlavní lodi Památník českých a moravských Židů, kteří se stali oběťmi šoa; v prvním poschodí stálá expozice Příběh dětí. Dětské kresby z Terezína 1942-1944. Celkem vysta-veno 238 originálů, faksimilií a kopií dokumentů.
- Klausová synagoga – v hlavní lodi stálá expozice Židovské tradice a zvyky – I. Synagoga a svátky, na galerii stálá expozice Židovské tradice a zvyky – II. Běh života. Celkem vystaveno 481 originálů, faksimilií a kopií dokumentů.
- Obřadní síň – pokračování stálé expozice Židovské tradice a zvyky – II. Běh života. Celkem vystaveno 140 originálů, faksimilií a kopií dokumentů.

Pinkasova synagoga se Starým židovským hřbitovem

b) Co ŽMP nabízí

- Prohlídku pěti stálých expozic v historických objektech, Starého židovského hřbitova z 15.–18. století a židovského hřbitova v Praze na Žižkově ze 17.–19. století
- Prohlídky krátkodobých výstav v Galerii Roberta Guttmanna
- Vzdělávací programy a prohlídky prostřednictvím Oddělení pro vzdělávání a kulturu v Praze a Brně
- Kulturní pořady se židovskou tematikou v Oddělení pro vzdělávání a kulturu v Praze a Brně
- Semináře s židovskou tematikou
- Služby Multimediálního centra – připojení na internet, základní judaistická literatura a speciální databáze, prezenční videotéka a fonotéka, prodej knih vydávaných ŽMP
- Služby archivu – zajišťování badatelských služeb (poskytování archivních materiálů ke studijním účelům, odborné konzultace, rešerše, reprografické služby)
- Služby specializované knihovny pro odbornou i laickou veřejnost
- Vzdělávání pedagogických pracovníků prostřednictvím Oddělení pro vzdělávání a kulturu
- Konzultace pro odbornou i laickou veřejnost k otázkám dějin českých a moravských Židů
- Konzultace pro odbornou i laickou veřejnost k otázkám perzekuce českých a moravských Židů za druhé světové války
- Konzultace pro odbornou i laickou veřejnost k otázkám sbírkových fondů ŽMP, odborné výklady a rešerše
- Semináře Židé, dějiny a kultura ukončené certifikátem MŠMT
- Posouzení a vyřízení žádostí k trvalému vývozu předmětů kulturní hodnoty a k vývozu předmětů kulturní hodnoty na dobu určitou
- Historické obrazové materiály k reprodukci
- Vlastní publikace, CD a propagační materiály včetně prodeje muzejních publikací on-line prostřednictvím internetových stránek muzea
- Prodej hesel z Encyklopedie židovských obcí Čech, Moravy a Slezska on-line prostřednictvím internetových stránek muzea
- Možnost rezervovat si návštěvu v přesně určený čas prostřednictvím Rezervačního centra ŽMP
- Prohlídky expozic s kvalifikovanými průvodci
- Prohlídku s individuálním audioprůvodcem na základě smlouvy s firmou Promotion & Education, s. r. o.

Interiér Obřadní síně

3

Návštěvnost

Následující tabulka uvádí počet návštěvníků v ŽMP v roce 2013:

Celkem návštěvníků			
		Dospělí	Junioři
Leden	19 398	14 697	4 701
Únor	21 585	14 851	6 734
Březen	49 133	27 633	21 500
Duben	59 393	37 161	22 232
Květen	59 367	48 175	11 192
Červen	43 597	33 931	9 666
Červenec	58 717	42 539	16 178
Srpen	66 430	50 287	16 143
Září	44 564	34 724	9 840
Říjen	53 430	40 284	13 146
Listopad	29 759	22 729	7 030
Prosinec	35 628	27 887	7 741
CELKEM	541 001	394 898	146 103

V roce 2013 ŽMP pokračovalo v osvědčených krocích k podpoře návštěvnosti z předchozích let a současně zahájilo práce na vybudování nového Informačního a rezervačního centra v Maiselově ulici 15 s cílem významně zlepšit služby pro návštěvníky, a přispět tak i k posílení ekonomiky muzea. Projekt architekta Jakuba Tejkla, který byl završen otevřením centra v únoru 2014, zahrnuje multimediální prostor včetně interaktivních map, nabízí informace o muzejních službách, uvádí do historie muzea a pražského Židovského Města. Tomu též slouží možnost vypůjčit si audioguidy. Součástí nového Informačního a rezervačního centra je rovněž část vyhrazená občerstvení s možností využít toalety. Pro průvodce je zřízen oddělený prostor pro vyřizování objednávek a rezervací. V roce 2013 byla provedena většina stavebních prací, před dokončením bylo i vybavování interiérů včetně multimediálních zařízení.

V roce 2013 se zvýšil zájem o společnou vstupenku do ŽMP a Staronové synagogy poté, co v cenících byla tato volbě nově prezentována na prvním místě. Pozitivně se též projevilo zvýraznění informace o sedmidenní platnosti vstupenky. Těto možnosti využívají především domácí návštěvníci při rodinných prohlídkách. Přínosem pro muzeum je též možnost platby v EUR ve všech pokladnách dle směnného kurzu. V roce 2013 pokračovala podpora dříve zavedených slev v rámci programu Zlatá karta Pražské plynárenské, Bonus programu České spořitelny, slevových kupónů firmy Prague City Pass a podpora programu Opencard. Úspěšná byla i pokračující účast na programu Prague Card, který ročně přivádí do muzea více než 30 000 návštěvníků. Jedná se o individuální návštěvníky ubytované v pražských hotelech, jimž uvedená karta umožňuje zvýhodněný vstup do většiny významných pražských kulturních institucí. Byla zahájena jednání s provozovateli této firmy o změně smlouvy tak, aby do ŽMP přišlo ještě více klientů programu. ŽMP i v roce 2013 pokračovalo ve své dřívější podpoře školních skupin přicházejících prostřednictvím muzejního Oddělení pro vzdělávání a kulturu. Rovněž činnost Společnosti přátel Židovského muzea v Praze přispěla k úspěšné propagaci muzea, na čemž se podíleli aktivisté zařízení do dobrovolnického programu.

TRAVELERS'
CHOICE
2013

V roce 2013 ŽMP obdrželo Travelers' Choice 2013 – cenu návštěvníků serveru TripAdvisor, který je největším světovým webovým cestovatelským portálem s informacemi o možných turistických cílech a jejich individuálními recenzemi. Cena byla udělena na základě hodnocení návštěvníků. ŽMP se tak ocitlo mezi 1264 oceněnými turistickými destinacemi z celkového počtu více než 300 000 možných návštěvnických cílů z celého světa.

V absolutních číslech přes uvedená opatření ŽMP navštívilo v roce 2013 o 11 891 (2,15 %) návštěvníků méně než v roce 2012. Bylo to jednak způsobeno povodňovou situací počátkem léta, jednak větším množstvím židovských svátků spadajících do září než v minulých letech.

4

Organizační struktura a zaměstnanci

ŽMP bylo v roce 2013 dle svého organizačního řádu rozděleno do 8 odborů. Ke konci roku 2013 mělo v průměru 144 zaměstnanců včetně 16 pracovníků, jejichž mzda je plně hrazena z grantů, a 11 pracovníků na mateřské dovolené. Ve fyzických osobách činil počet zaměstnanců k 31. 12. 2013 celkem 145, což představovalo přepočítaných 133 plných pracovních úvazků.

Zaměstnanecká struktura byla následující: ředitel, 50 pracovníků ostrahy a kustodů, 53 vědeckých a odborných muzejních pracovníků včetně restaurátorů, 13 ekonomických pracovníků včetně pokladních v expozicích, 12 pracovníků pro vzdělávací a kulturní činnost, 5 pracovníků pro zajištění provozu, oprav, rekonstrukcí a správu budov a hřbitovů, 4 administrativní pracovníce, 4 pracovníci zajišťující publicitu a výstavy, 3 pracovníci Rezervačního centra.

Během roku 2013 dále 191 pracovníků provádělo práce mimo hlavní pracovní poměr (dohody o pracovní činnosti, dohody o provedení práce, autorské smlouvy).

Průměrný měsíční plat zaměstnance ŽMP (na přepočtené stavy) v roce 2013 činil 24 065 Kč. Průměrná mzda v ČR (na přepočtené stavy) přitom ve stejném roce činila 26 637 Kč a v Praze 32 879 Kč.

5

Výstavní činnost

a) Galerie Roberta Guttmanna

V muzejní Galerii Roberta Guttmanna v ulici U Staré školy 3, Praha 1 se v roce 2013 představily tři výstavy.

Hymny pro šabat a požehnání po jídle, Praha, 1514, ŽMP

Výstava A nebude muset chodit za rabínem. 500 let hebrejského knihtisku v Čechách a na Moravě, kterou kurátorsky připravila Olga Sixtová, byla připravena při příležitosti 500 let od vytištění první hebrejské knihy v Praze. Expozice, jejíž titul je doslovným citátem ze záhlaví glosáře k hebrejské bibli vydané v Praze roku 1604, připomněla dějiny a vývoj tohoto kulturního fenoménu především v jeho nejstarším období v 16.–18. století. K vidění bylo na 50 originálních tisků, mezi nimi světové unikáty, jako např. jediný dochovaný exemplář nejstaršího pražského tisku z roku 1512 zapůjčený z Bodleian Libraries v Oxfordu či pesachová Hagada z roku 1526 z Braginsky Collection v Curychu, považovaná za jednu z nejkrásnějších hebrejských knih vůbec. V multimediální části výstavy byly návštěvníkům k dispozici nejen vybrané knihy v digitální podobě, ale i ukázky z první systematické on-line bibliografie hebrejského knihtisku v českých zemích. O expozici, která trvala od 5. prosince 2012 do 28. února 2013 a zhlédlo ji více než 2 500 samostatně platících návštěvníků, informovala hlavní česká média – mj. ČT24 v rámci živého vstupu, dále Mladá fronta Dnes, Lidové noviny, ČTK a další.

J. Eckert, Interiér synagogy v Praze na Vinohradech, kol. 1900

Od 21. března do 4. srpna 2013 měli návštěvníci možnost zhlédnout výstavu Symboly emancipace. Synagogy 19. století v Čechách a na Moravě. Výstava kurátora Arno Pařika, která volně navázala na úspěšnou muzejní expozici Barokní synagogy v českých zemích z roku 2011, představila více než dvě desítky synagog se zvláštním zaměřením na jejich dispozice, vnitřní uspořádání a výzdobu. Opomenuti nezůstali ani jejich architekti a stavitelé. Na přibězích jednotlivých staveb expozice dále přiblížila rozvoj židovských obcí v období, kdy se židovské obyvatelstvo stalo významnou součástí hospodářského, kulturního a společenského života českých zemí, ale i dobu nacistické perzekuce, která vedla ke zničení většiny z nich. Zvláštní pozornost byla také věnována obnově některých dochovaných synagog, k níž v současné době na území České republiky dochází. O výstavě, kterou navštívilo více než 7 500 samostatně platících návštěvníků, opět informovala hlavní česká média – mj. ČT24 v rámci živého vstupu, Český rozhlas, Mladá fronta Dnes, Literární noviny a další.

Dne 23. srpna se konala vernisáž výstavy Pravda a lež. Filmování v ghettu Terezín 1942–1945, kterou muzeum připravilo ve spolupráci s Národním filmovým archivem. Expozice na základě výsledků mnohaletého výzkumu v České republice a v zahraničí zmapovala historii vzniku dvou nacistických propagandistických filmových projektů, věnovaných ghettu Terezín. Vůbec poprvé se tak veřejnosti představila montáž z filmových výstřižků z roku 1942, které vězni ukryli v ghettu a které se podařilo v Národním filmovém archivu identifikovat v roce 2004, i dosud nepublikované fotografie, jež byly tajně pořízeny během filmování v letech 1944–1945. Návštěvníci mohli dále zhlédnout záběry z dokumentace průběhu natáčení v roce 1942, uložené ve Filmotece narodowej ve Varšavě, jakož i oba dochované fragmenty druhého terezínského filmu, které se nacházejí v Národním filmovém archivu a v památníku Yad Vashem v Jeruzalémě. Unikátní filmové záběry a fotografie doplnily další písemné a obrazové dokumenty dosud publikované jen v odborném tisku. Expozici, kterou kurátorsky připravily Eva Strusková za NFA a Jana Šplíchalová za ŽMP, zhlédlo do jejího uzavření 30. března 2014 celkem 13 112 návštěvníků. Vedle mimořádného návštěvnického zájmu se výstava těšila i výraznému mediálnímu ohlasu – do svých reportáží či článků ji zařadily mj. ČT24 (Události, komentáře), ČT art, Český rozhlas, Lidové noviny, Týden ale i Prague Post, Prager Zeitung a Daily Telegraph.

Klapka z terezínského natáčení, 1942 © Národní filmový archiv

b) Výstavy v Oddělení pro vzdělávání a kulturu

Další výstavy ŽMP připravilo prostřednictvím svého Oddělení pro vzdělávání a kulturu (OVK) v Praze a v Brně. V hlavním městě jich v prostorách OVK v Maiselově ulici 15 v Praze 1 bylo uspořádáno šest: Židovská škola dnes – Ješiva v Kyjevě – výstava fotografií Jindřicha Buxbauma; Monotypy – výstava grafických listů Miloše Zeithammela; výstava prací žáků prvního stupně Lauderových škol v Praze Mozaika; výstava fotografií části židovského hřbitova ve Fibichově ulici Proměny židovského hřbitova na Žižkově; výstava nejzajímavějších prací z XV. ročníku výtvarné soutěže Památníku Terezín Tady se to nemůže

Proměny židovského hřbitova na Žižkově

stát; a konečně výstava Zničené židovské památky severních Čech zachycující dosud nezveřejněné materiály o likvidaci židovských památek na severu Čech.

V moravské metropoli mohli návštěvníci v prostorách OVK v budově brněnské židovské obce zhlédnout deset výstav: výstavu žakovských prací výtvarné soutěže Památníku Terezín Jak můžeme žít dál?; výstavu věnovanou zapomínaným učencům Německé univerzity v Praze Vytěsněná elita; výstavu fotografií pořízených během studijního pobytu na univerzitě v Tel Avivu nazvanou Einstein, Scott a já aneb Život po telavivsku autorky K. Kuboňové; výtvarné práce žáků základních škol, které vznikly na základě výzvy odboru školství Krajského úřadu Jihomoravského kraje na téma Holocaust; výstavu studentů gymnázia Přírodní škola Praha nazvanou Vedem – cesta terezínských kluků stále pokračuje; výstavu dokumentující dva cykly nedělních dílen pro rodiče s dětmi, které proběhly v brněnské pobočce pod názvem Jak se žilo v biblických dobách...; výstavu fotografií Mnoho tváří Izraele; výstavu o významném norském psychiatrovi s českými kořeny Leo Eitinger – svědek trýznivého století; výstavu 70 let od zničení Nové synagogy v Holešově; výstavu fotografií Jindřicha Buxbauma z ukrajinské židovské svatby Mazal tov!

Účastníci vernisáže výstavy Jak můžeme žít dál? měli možnost výtvarně vyjádřit emoce, které v nich expozice vyvolala

c) Výstavy ve spolupráci s dalšími institucemi

Při příležitosti Jom ha-Šoa byla na Velvyslanectví České republiky ve Washingtonu představena výstava fotografií Karla Cudlína Silver Tide (Stříbrný příliv), která byla poprvé prezentována v muzejní Galerii Roberta Guttmanna v roce 2012. Fotografie z Domu sociální péče Hagibor při Židovské obci v Praze byly pro potřeby výstavy na zastupitelském úřadu doplněny dalšími fotografiemi zachycujícími život české židovské komunity. Akce se vedle velvyslance Petra Gandaloviče, vedoucího oddělení veřejné diplomacie při Velvyslanectví Státu Izrael Noama Katze a zvláštního zmocněnce pro otázky holocaustu při americkém ministerstvu zahraničních věcí Douglase Davidsona zúčastnilo dalších 120 hostů z řad politiků, diplomatů, akademiků a kulturní veřejnosti.

Velvyslanec České republiky v USA Petr Gandalovič během projevu na vernisáži výstavy

Populárně naučná výstava Židovské tradice a zvyky byla uvedena od 5. února do 17. března 2013 v Galerii Františka Drtíkova v Příbrami a od 8. listopadu do 17. prosince 2013 v Muzeu Podkrkonoší v Trutnově.

ŽMP též jako dříve nabízelo šest svých putovních výstav s tematikou šoa: Neztratit víru v člověka... Protektorát očima židovských dětí; Anna Franková – odkaz pro současnost; Ghetto jménem Baluty/Zpráva o Lodži; Zmizelí sousedé – Pocta dětským obětem holocaustu; Děvčata z pokoje 28, L 410, Terezín a Příběh dětí – kresby dětí z terezínského ghetta. Tyto výstavy byly v roce 2013 instalovány v 65 školách a muzeích v České republice a 3 zahraničních institucích (mimo jiné v rámci Konference proti předsudkům v New Yorku).

6 Péče o sbírky a jejich dokumentace

a) Péče o sbírky

Sbírkovým předmětům i knižnímu fondu ŽMP se jako v minulých letech dostalo plného zabezpečení v teplotně, světelně i klimaticky kontrolovaných podmínkách. Restaurátoři muzea pravidelně kontrolovali stav předmětů jak v depozitářích, tak i stálých expozicích muzea, kde rovněž prováděli měření intenzity osvětlení. Dvakrát proběhla i preventivní dezinfekce vybraných prostor administrativní budovy a depozitářů ŽMP.

Restaurování sbírkových předmětů v restaurátorských dílnách muzea sloužilo především výstavním projektům muzea.

Externí restaurátorské zásahy byly prováděny pouze na sbírkových předmětech bezprostředně ohrožených špatným fyzickým stavem, pokud práce nebylo možno z kapacitních důvodů provést přímo v dílnách ŽMP, nebo pro něž ŽMP nedisponuje patřičnými specialisty. Externím odborníkům bylo v roce 2013 zadáno ke konzervaci či restaurování 15 předmětů, převážně artefakty ze sbírky kovů a příbuzných materiálů.

Restaurátorská dílna textilu se v roce 2013 věnovala opravám (změnám) inventárních čísel na souboru drobného textilu (400 ks), které vyplynuly z inventarizace sbírky. Dále bylo konzervováno či restaurováno 67 sbírkových předmětů. Ke splněným úkolům patřila také konzervace a nové uložení kolekce loutek (35 ks) a přeuložení celého souboru povijanů na Tóru. Restaurátorky dále spolupracovaly s pracovníky restaurátorské dílny papíru při konzervaci původních a výrobě nových tkanic k historickým knižním vazbám. V mimopražském depozitáři spolupracovaly při převěšení druhé poloviny souboru pláštíků na Tóru na nová ramínka.

Restaurátoři papíru spolupracovali v roce 2013 při realizaci projektu FŽO Revitalizace židovských památek, pro nějž vyrobili 7 kusů kopií (faksimilií) starých tisků. Práce pro jednotlivá oddělení ŽMP zahrnovala restaurátorské zásahy na 125 kusech prací na papíře a kartonech pro sbírku vizuálního umění, 48 kusů předmětů z papíru pro oddělení pro dějiny šoa a 124 fotografií pro sbírky fotoarchivu. Pro knihovnu ŽMP bylo restaurováno 64 knih a další knihařské zásahy byly provedeny na 58 knihách. Pro archiv ŽMP bylo restaurováno 8 vázaných archivních pramenů. Pro sbírku rukopisů a vzácných tisků byly restaurovány 2 knihy a pro sbírku textilu byly provedeny restaurátorské zásahy na papírových podložích 2 textilií.

V restaurátorské dílně kovů bylo konzervováno nebo restaurováno 79 stříbrných, mosazných, dřevěných a železných předmětů, především pro řešení grantového projektu Identifikace donátorů sbírkových předmětů ŽMP, který v letech 2012–2013 finančně podpořila nadace The Rothschild Foundation Europe. Dále byly sbírkové předměty konzervovány nebo restaurovány pro výstavy, zápůjčky a pro účely systematické digitalizace sbírky stříbra. Chemicky ošetřeny nátěrem proti dřevokaznému hmyzu byly opětovně dřevěné architektonické části áronu v synagoze v Golčově Jeníkově.

Za dohledu pracovnice muzejního archivu (V. Hamáčková) bylo restaurováno 19 náhrobků vsazených v opěrné zdi při Klausově synagoze a dalších 14 náhrobků rovněž na Starém židovském hřbitově. Na starém židovském hřbitově v Praze na Žižkově bylo restaurováno 9 náhrobků.

b) Dokumentace

Úsek Dokumentace a evidence sbírek ŽMP, vytvořený v roce 2011, pokračoval ve stabilizaci a optimalizaci klimatických podmínek v depozitářích.

V pražském depozitáři kovů a trojrozměrných předmětů bylo vylepšeno zabezpečení objektu jak co do fyzických zábran, tak elektronických ochranných prvků. Doplněna také byla další čidla monitorující a regulující klimatickou situaci v depozitářích. Intenzivně pokračovaly přípravy na přestěhování části depozitáře v souvislosti s chystanou opravou objektu (fotografování a balení předmětů, předání konkrétních artefaktů místně příslušným institucím dle platné legislativy apod.). Náročná byla rovněž manipulace se sbírkovými předměty (v řádu tisíců) při shromažďování metadat pro projekt podporovaný nadací The Rothschild Foundation Europe. V pražském depozitáři sbírky vizuálního umění byl inventarizován rozsáhlý soubor kresby a grafiky a rovněž zde probíhaly přípravy na přestěhování části depozitáře. Intenzivně též pokračovala digitalizace sbírky, a to jak ve fotooddělení, tak v prostoru depozitáře. Celkem bylo v roce 2013 digitalizováno 4 506 sbírkových předmětů, především vizuálního umění.

V mimopražském depozitáři textilu byly udržovány klimatické podmínky zlepšené na základě stavebních opatření z nedávných let. Pokračovala analýza statiky objektu, přičemž i nadále se do budoucna jeví jako nejvhodnější přesunout tento depozitář do jiných prostor blíže Praze. Rovněž v mimopražském depozitáři textilu bylo provedeno preventivní opatření proti biologickým škůdcům. V roce 2013 byla posílena bezpečnostní opatření i v tomto objektu.

Úsek Dokumentace a evidence sbírek vystavil v roce 2013 celkem 130 výdejek, na nichž bylo zaevidováno (tj. vydáno z depozitáře a uloženo zpět) 4 360 sbírkových předmětů. Předměty byly nejčastěji vyjímány z depozitárního režimu pro digitalizaci a restaurování, konzervování nebo čištění. Mimo depozitáře ŽMP zůstalo k 1. 1. 2014 celkem 2 251 předmětů (především v expozicích a na výpůjčkách pro výstavní účely).

Úsek dokumentace a evidence sbírek se v roce 2013 věnoval inventarizaci sbírkových fondů ŽMP. Byly dokončeny práce vyplývající z inventarizace z roku 2012 (dohledání chybných evidenčních čísel, označení katalogizačních karet razítkem revize, vypracování závěrečné zprávy) a současně se uskutečnila další část inventarizace sbírkového fondu ŽMP dle Zákona o centrální evidenci sbírek (CES). Byla fyzicky zkontrolována a do lokačních seznamů sepsána sbírka kresby a grafiky čítající cca 14 000 evidenčních čísel, což představuje přibližně 35 % z celkového počtu předmětů ve správě Odboru sbírek.

Byla vypracována inventarizační zpráva za období let 2002 až 2012, během něhož v souladu se zákonem 122/2000 Sb. prošly inventarizací všechny sbírkové předměty zapsané v CES.

V průběhu roku 2013 byla podána 2 hlášení o změnách v CES na MK ČR. Ve shodě s příslušnými zákonnými předpisy byly připraveny podklady pro katalogizaci přírůstků za rok 2010 a bylo nahlášeno 147 nových evidenčních čísel do podsbírký judaik.

Průběžně se zapisovaly a doplňovaly údaje o sbírkových předmětech do muzejní databáze. Ta byla během roku 2013 připravena na import do nového systému Collective Access. To obnášeno několikanásobnou kontrolu zadaných údajů ve více než 45 000 katalogizačních kartách, náročnou přípravu nové taxonomie sbírkových předmětů, ověření a sjednocení zápisu dat a doplnění informací v řádu desetitisíců. Pokračoval přepis údajů z přírůstkových knih do databáze v Excelu. Ke konci roku 2013 bylo přepsáno zhruba 66 000 záznamů a k přepisu zbývá již jen asi 18 % celkového počtu záznamů.

Pracovníci úseku se dále aktivně podíleli na sběru metadat ke sbírkovým předmětům pro účely projektu Identifikace donátorů sbírkových předmětů, který finančně podpořila nadace The Rothschild Foundation Europe.

Do fotooddělení bylo k digitalizaci předáno 859 kusů trojrozměrných předmětů, 90 kusů závěsných obrazů, 1 727 kusů grafiky a kreseb.

Fotooddělení současně pokračovalo v digitalizaci sbírkových předmětů a archivních a knihovních materiálů (více než 10 000 záběrů, z toho pro oddělení pro dějiny šoa více než 2700 záběrů a pro knihovnu a Archiv ŽMP více než 1 500 záběrů). Pro výstavy Symboly emancipace. Synagogy 19. století v českých zemích a Pravda a lež. Filmování v ghettu Terezín 1942–1945 zhotovilo fotooddělení cca 650 snímků.

Průběžně byly fotografovány vernisáže, významné návštěvy a další důležité akce ŽMP (přibližně 900 záběrů). Dále byla pořizována dokumentace exteriérů, interiérů a výstav (přibližně 350 záběrů). Ve spolupráci s Odborem rozvoje a vztahů s veřejností byly také zhotoveny snímky pro připravované nové webové stránky muzea a Informační a rezervační centrum v počtu přibližně 250 snímků. Všechny snímky zhotovené ve fotooddělení byly následně ukládány do muzejního digitálního archivačního systému a do databáze Collective Access.

Podstatnou část práce fotoarchivu tvořilo vyřizování více než 200 žádostí badatelů z tuzemska i ze zahraničí včetně poskytování požadovaných materiálů, většinou v elektronické podobě.

7

Odborná činnost

a) Odbor sbírek

Kurátoři se v roce 2013 věnovali následující odborné a výzkumné činnosti:

Kurátor sbírky kovů Jaroslav Kuntoš se zabýval získáváním katalogizačních podkladů a fotodokumentací sbírkových předmětů z kovů v rámci řešení projektu Identifikace donátorů sbírkových předmětů. Do konce roku 2013 bylo tímto způsobem zdokumentováno 347 pohárů, 642 nástavců na Tóru, 144 korun na Tóru a 55 levitských souprav. Pro časopis *Judaica Bohemiae* XLVIII–2 připravil zprávu o džbánech mikulovského pohřebního bratrstva. Ve spolupráci s prof. Janem Jehličkou (PřF UK) se věnoval možnostem identifikace drahých kamenů na sbírkových předmětech ŽMP „in situ“. Článek, jehož je spoluautorem, vyjde v roce 2014 v časopise *Journal of Raman Spectroscopy*.

Kurátorka sbírky vizuálního umění Michaela Sidenberg se v roce 2013 věnovala především výzkumu spojenému s přípravou nové stálé expozice *Kabinet Friedl*, která v příštích letech vznikne v prostorách stávající Galerie Roberta Guttmanna podle v současné době připravovaného scénáře. Těžiště expozice bude tvořit sbírka dětských kreseb vytvořených od počátku roku 1943 do podzimu 1944 v ghettu Terezín pod vedením významné ženské představitelky meziválečné avantgardy, designérky a pedagožky Friedl Dicker-Brandeisové (1898–1944). Výzkum v roce 2013 probíhal zejména ve fondech Bauhaus-Archiv Museum für Gestaltung v Berlíně. M. Sidenberg dále pokračovala ve studiu archivních pramenů spojených s příslušníky pražských německy hovořících židovských rodin. Tento výzkum, jemuž se kurátorka systematicky věnuje již druhým rokem, je nedílnou součástí mapování prostředí, z něhož vzešla celá řada umělců či sběratelů a podporovatelů umění. Výzkum bude pokračovat v dalších letech, neboť je také přínosem pro identifikaci významné části materiálu shromážděného v podsbírcce historické fotografie a pro zpracování provenienčního katalogu uměleckých sbírek ŽMP. V roce 2013 Sidenberg přispěla vlastní rozsáhlou rešerší týkající se autorek a autorů zastoupených ve sbírce vizuálního umění ŽMP k projektu Ivo a Anny Habánových v GVV v Liberci *Mladí lvi v kleci: Umělecké skupiny německy hovořících výtvarníků z Čech, Moravy a Slezska v meziválečném období*. Pro tento projekt rovněž přispěla textem o malířce Iloně Singer (1905–1944) do stejnojmenné publikace. Sidenberg se konečně věnovala problematice provenienčního výzkumu a restitucí. V této souvislosti se jako jedna z iniciátorů zúčastnila semináře *Provenance Research Training Program*, který je projektem Evropského institutu odkazu šoa, o. p. s. Setkání se uskutečnilo ve spolupráci s *Conference on Jewish Material Claims Against Germany* od 10. do 15. 3. 2013 v chorvatském Záhřebu. K tématu také publikovala článek *O věcech a lidech* v příloze *Lidových novin Orientace*.

Během roku 2013 došlo ke změně v organizační struktuře. Staré tisky jsou nadále spravovány knihovnou ŽMP, v jejíž sbírce jsou již od roku 2002 vedeny, a to kurátorkou starých tisků Silvií Singerovou. V odboru sbírek byla vytvořena sbírka rukopisů a nálezu z geniz na papíře, jejíž kurátorkou je Lenka Uličná.

Kurátorka sbírky textilu Dana Veselská se v roce 2013 věnovala především řešení projektu Identifikace donátorů sbírkových předmětů, který v letech 2012–2013 finančně podpořila nadace *The Rothschild Foundation Europe*. Jde o projekt týkající se sbírek textilu a kovů, jehož cílem je identifikovat údaje o osobách, zmíněných v donačních nápisech synagogálních darů.

V rámci nové on-line výstavy projektu neZnámí je možno se seznámit i s příběhem Františka Kronbergera a jeho syna Ivana

Během celého roku 2013 pokračoval projekt vedoucího fotoarchivu Martina Jelínka neZnámí, jehož hlavním cílem je identifikovat osoby na portrétních fotografiích z období let 1942–1944 uložených ve fotoarchivu ŽMP. K tomuto projektu byla zveřejněna ve druhé polovině roku on-line výstava a vydán leták. Projekt byl v roce 2012–2013 podpořen nadací The Rothschild Foundation Europe, Nadací Židovské obce v Praze a Nadací Židovského muzea v Praze.

Odborní pracovníci Odboru sbírek pronesli několik přednášek. Jako každý rok proběhla ve spolupráci s FF UK přednáška v expozicích pro posluchače Ústavu pro dějiny umění. Odborní pracovníci Odboru sbírek byli rovněž zastoupeni na řadě konferencí, symposií a diskusí. ŽMP své sbírky každoročně prezentuje v řadě zahraničních výstav. Bylo tak zastoupeno na diskusním fóru pořádaném Metodickým centrem pro muzea výtvarného umění Národní galerie v Praze, kde s příspěvkem Výpůjčky sbírkových předmětů Židovského muzea v Praze do zahraničí pohledem uplynulých tří let vystoupila Pavlína Běrská. Židovské muzeum jako příklad úspěšné reprezentace menšinové kultury představila studentům Slezské univerzity v Opavě Dana Veselská, která též vystoupila s příspěvkem na mezinárodní konferenci Muzeum a změna, konané v listopadu 2013 v Praze.

Restaurátorky textilu se účastnily textilních seminářů pořádaných v Národním muzeu skupinou Textil při Komisi konzervátorů a restaurátorů Asociace muzeí a galerií (AMG). V Brně pak byly přítomny na konferenci Textil v muzeu. Zástupkyně restaurátorské dílny kovů se účastnila celorepublikové konference Komise konzervátorů a restaurátorů AMG v Hodoníně a semináře Konzervace a restaurování voskových předmětů v Národním technickém muzeu v Praze. Koordinátor restaurátorské dílny papíru Ondřej Zatloukal absolvoval dvoutýdenní stáž v Jewish National and University Library v Izraeli, hrazenou z grantů na vzdělávání zaměstnanců, které ŽMP poskytly Magistrát hl. města Prahy a Evropský sociální fond. Stejná dotace umožnila pracovní stáže pracovnice Úseku dokumentace a evidence sbírek Pavlína Běrské v Jüdisches Museum Berlin a vedoucí Fotooddělení Dany Cabanové na digitalizačních pracovištích mnichovských muzeí. Restaurátoři papíru se dále účastnili knihařského semináře v Plzni. Koordinátor restaurátorské dílny papíru také vypracoval oponentský posudek na závěrečnou práci studentky z VOŠG Hellichova.

b) Oddělení pro dějiny šoa

Nejvýznamnějším počinem Oddělení pro dějiny šoa bylo v roce 2013 uspořádání výstavy Pravda a lež. Filmování v ghettu Terezín 1942–1945 ve spolupráci s Národním filmovým archivem (kurátorky Jana Šplíchalová a Eva Strusková). V prostorách Galerie Roberta Guttmanna se mohli návštěvníci seznámit s historií dvou nacistických propagandistických projektů. Výstava představila nejen jejich iniciátory a přiblížila podmínky natáčení, kdy se mnozí vězni stali nedobrovolnými herci a staty, ale i členy filmového

štábu. Vůbec poprvé byla veřejnosti na výstavě promítnuta montáž z filmových výstřížků z roku 1942, které vězni ukryli v ghettu a jež se podařilo v Národním filmovém archivu identifikovat v roce 2004. Sekvence z dokumentace průběhu natáčení kameramana SS Olafa Sigismunda zapůjčila Filmoteka Narodowa ve Varšavě. Do expozice byly zařazeny i dosud nepublikované fotografie, jež byly tajně pořízeny během filmování v letech 1944–1945, jakož i oba dochované fragmenty druhého terezínského filmu, které se nacházejí v Národním filmovém archivu a v památníku Yad Vashem v Jeruzalémě. Unikátní filmové záběry a fotografie byly dále doplněny písemnými a obrazovými dokumenty. Bylo vydáno stejnojmenné DVD a pro návštěvníky byl připraven bohatý doprovodný program: komentované prohlídky pro veřejnost, studenty dokumentaristiky a filmové vědy či pamětníky, besedy s kurátorkami výstavy a účastníky natáčení v terezínském ghettu. V souladu s moderními trendy v muzeální pedagogice byly nabídnuty různé vzdělávací programy pro školy. Pro velký zájem byla výstava prodloužena do konce března 2014.

Unikátní filmové záběry a fotografie doplnily písemné a obrazové dokumenty dosud publikované jen v tisku

Zvláštní pozornost si zasluhuje reakce pamětníků, jejich rodinných příslušníků, tj. druhé i třetí generace. Archiv dějin šoa ŽMP získal kopie několika unikátních dokumentů, např. deníček dívky, v němž reflektovala natáčení na podzim roku 1942, vzpomínky a fotografie bývalých vězňů. Na záběrech bylo identifikováno několik osob.

Zpřístupňování archivních, fotografických materiálů, sbírkových předmětů i dalších dokumentačních informací z muzejních sbírek představuje dlouhodobý záměr muzea. V roce 2013 byly postupně do online katalogu na internetové adrese <http://collections.jewishmuseum.cz/> přidávány v rámci Oddělení pro dějiny šoa další sbírkové soubory, např. archivní sbírka Dokumenty perzekuce a fotosbírka Oddělení pro dějiny šoa. Byly rovněž uspořádány revidovány a importovány dokumenty připravované sbírky Zmizelí sousedé.

Oddělení poskytovalo informace a služby badatelům formou písemné i ústní konzultace. Pro pátrání Českého červeného kříže a pro vydání osvědčení na žádost odboru pro veterány Ministerstva obrany byly formou řešerší připraveny četné podklady. K běžné agendě oddělení patřilo zodpovídání četných dotazů ohledně obětí šoa, přijímání a zpracovávání nových archivních materiálů, tj. jejich digitalizace, uspořádání a zařazení do sbírek. Oddělení zodpovědělo na 250 badatelských dotazů (cca 1 000 přijatých e-mailů). Byly přijaty materiály od 31 dárců. Digitalizovalo se celkem 13 kartonů archivního materiálu. Uspořádána a roztríděna byla sbírka Zmizelí sousedé (celkem 270 položek).

Na podzim 2013 také oddělení zajistilo zapsání oprav a dodatků v Památníku českých a moravských obětí šoa v Pinkasově synagoze.

Archivní a fotografická dokumentace uložená v Oddělení pro dějiny šoa je využívána i v mnoha vzdělávacích materiálech. Ve spolupráci s Institutem Tereziánské iniciativy vznikl a v roce 2013 byl zakončen vzdělávací projekt *Naši nebo cizí? Židé v českém 20. století*, v jehož rámci bylo proškoleno více než 300 učitelů a 20 000 žáků a studentů základních a středních škol. Současně byla dokončena obsáhlá publikace obsahující texty historiků, původní fotografie a dokumenty, výpovědi pamětníků a metodické materiály pro učitele. Publikace se zaměřuje na klíčové a v českém vzdělávání často opomíjené okruhy: přibližuje tak vývoj a proměny židovských identit v 19. a 20. století, antisemitismus jako téma moderních českých dějin, téma migrace a uprchlíků a rovněž lidské chování v době šoa. Samostatný svazek, který zároveň naplňuje poslední tematický okruh projektu *Naši nebo cizí? – Paměť* – tvoří redigované rozhovory s pamětníky ze sbírky Židovského muzea v Praze. Jeho cílem je poutavým způsobem přiblížit pluralitu osudů a názorů českých Židů a zároveň napomoci k prosazení metody orální historie ve vzdělávání. Publikace dále obsahuje svazek s metodickými materiály vytvořenými v rámci projektu a překlad příručky o didaktických přístupech k antisemitismu vytvořené památníkem Yad Vashem a Úřadem pro demokratické instituce a lidská práva Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě. Publikace je pro učitele k dispozici zdarma. Závěrečná historicko-didaktická konference proběhla 6. – 7. 12. 2014 v Praze v budově AV ČR (přihlásilo se 70 učitelů a dalších pedagogických pracovníků). Odborná diskuse se zaměřila zejména na popularizaci výsledků projektu a otázku, jak dějiny menšin integrovat do výkladu českých dějin.

Pokračovalo systematické nahrávání rozhovorů s pamětníky (19 nových záznamů rozhovorů). Cílem projektu je zachovat židovskou paměť a učinit židovskou zkušenost součástí české kolektivní paměti. Interview pokrývají nejen období šoa, ale zachycují poválečné zkušenosti přeživších a jejich začlenění do nově vzniklé společnosti. Opakované rozhovory s tzv. první a nově i s druhou generací zachycují vztah k židovství v kontextu historických událostí. Rozhovory se přepisují, následně editují, po autorizaci pamětníky jsou v souladu s poskytnutými právy vloženy do elektronického katalogu a zpřístupněny badatelům. Součástí sbírky *Rozhovory s pamětníky* jsou i zpracované fotografie a další materiály z rodinných archivů dokumentující vyprávění pamětníka. Sbíрка v současné době čítá přes 1 300 rozhovorů a je největší svého druhu v České republice.

Vedoucí oddělení Jana Šplíchalová se účastnila s diskusním příspěvkem mezinárodního pracovního zasedání Internationales Bildungs- und Begegnungswerk/IBB Dortmund a IBB "Johannes Rau" v Minsku, jehož cílem je vybudování památníku obětem šoa deportovaným do minského ghetta a tábora v Malém Trostinci. Na realizační etapě tohoto projektu se má Oddělení pro dějiny šoa odborně podílet.

Od konce roku 2010 se Oddělení pro dějiny šoa účastní unikátního evropského projektu Evropská infrastruktura pro výzkum holocaustu (European Holocaust Research Infrastructure, EHRI), jehož cílem je zefektivnit přístupnost archivních pramenů. Oddělení pro dějiny šoa vede v rámci tohoto evropského projektu podprojekt *Mezi-institucionální výzkumné průvodce* (Trans-institutional Research Guides), jenž se snaží o propojení historických pramenů rozptýlených do jednotlivých archivů v různých zemích. Jeden z průvodců se věnuje tereziánskému ghettu, druhý je zaměřen na židovské válečné komunity v Čechách, Rakousku a Maďarsku. O uživatelském rozhraní virtuálního průvodce tereziánskými prameny proběhl interní workshop. V roce 2013 byla dále propojena data hlavních archivních sbírek k tereziánskému ghettu uložená v památníku Yad Vashem, Beit Terezín, Památníku Terezín a v Židovském muzeu v Praze. Průvodce i s rozsáhlou databází bude zpřístupněn spolu s celým portálem EHRI do počátku roku 2015.

Michal Frankl spolu s Miloslavem Szabó v roce 2013 řešili grant *Budování státu bez antisemitismu? Český a slovenský antisemitismus, 1917–23* podpořený Grantovou agenturou České republiky. Věnovali

se zejména roli antisemitismu v kontextu vytváření československého národního státu, protižidovskému násilí, funkcím antisemitismu v českém a slovenském agrarismu a vymezování se vůči židovským uprchlíkům z Haliče a z Bukoviny.

Ve spolupráci s Ústavem pro soudobé dějiny Akademie věd ČR začalo ŽMP od listopadu 2013 pořádat seminář k moderním židovským dějinám. Cílem semináře je vytvořit platformu pro akademickou diskusi nad nejnovějšími výzkumnými projekty k dějinám Židů v posledních třech staletích. I přes přednostní zájem o dějiny střední Evropy se seminář nevyhýbá tématům z dějin židovského obyvatelstva v jiných oblastech. Obohatí ho též témata, která se přímo netýkají židovského obyvatelstva, ale napomohou podívat se na židovské dějiny z jiné perspektivy (např. ostatních „menšin“). Seminář přes důraz na historickou perspektivu usiluje o multidisciplinární přístup k tématům, tedy i z pohledu sociologie, politikologie, dějin náboženství, dějin umění a jiných oborů. Mezi referujícími se budou střídát badatelé z českých a zahraničních institucí; odborníci, kteří již delší dobu pracují v oboru, stejně jako studenti na doktorandské úrovni.

Ve spolupráci s Ústavem pro soudobé dějiny Akademie věd ČR a Nakladatelstvím Lidové noviny ŽMP připravuje knižní řadu o moderních židovských dějinách. V roce 2013 byla s podporou nadace Rothschild Foundation Europe přeložena kniha amerického historika Michaela L. Millera *Rabbis and Revolution. The Jews of Moravia in the Age of Emancipation*, která vyjde v roce 2014.

Michal Frankl se věnoval zejména výzkumu dějin českého antisemitismu, připravil několik odborných článků a prezentací: 5. 2. 2013 vystoupil na konferenci o místech paměti v Lidicích s příspěvkem o kultuře připomínání 8. března a terezínského rodinného tábora, 18. 2. 2013 v rámci semináře na Masarykově ústavu AV ČR prezentoval svůj dosavadní výzkum o protižidovských demonstracích a výtržnostech v letech 1918–19 (v rámci projektu *Budování státu bez antisemitismu? Český a slovenský antisemitismus, 1917–23 – Grantová agentura ČR*), 12. 3. 2013 v rámci přednáškového cyklu *Moravské zemské knihovny* vystoupil s referátem o československé uprchlické politice vůči Židům v roce 1938. Dále 20. 6. 2013 přednesl na konferenci *Heritage Recovered. The Holocaust in Jewish Archives – An International Comparison* pořádané ve Wiesenthal Institutu ve Vídni příspěvek o konstrukci terezínských archivních sbírek. Na konferenci *American Jewish Studies Association* přednesl pak 18. 12. 2013 příspěvek *‘Provocation.’ Narratives of anti-Jewish violence in Bohemia, 1917–1918* (v rámci grantu *Budování státu bez antisemitismu?*).

c) Oddělení židovských dějin a judaistiky

Vedoucí oddělení Iveta Cermanová za asistence A. Putíka redakčně připravila dvě čísla vědeckého časopisu *Judaica Bohemiae* XLVIII (2013), 1, 2 a zahájila redakční práce na čísle 1 ročníku IL (2014). Proběhla dvě zasedání redakční rady časopisu. Roku 2013 časopis opět čerpal prostředky z tříleté grantové podpory, kterou mu roku 2012 udělila nadace The Rothschild Foundation Europe.

Prioritou činnosti oddělení byla příprava obsahové části nové expozice v Maiselově synagoze Židé v českých zemích, 10.–18. století. I. Cermanová a A. Putík připravovali hlavní texty pro panely, doplňující texty a popisky k exponátům. D. Polakovič a J. Fiedler sestavovali texty a vybírali obrazové materiály pro dotykové obrazovky s tematikou židovských obcí a židovských osobností. I. Cermanová a A. Putík připravili žádosti o udělení grantové podpory expozice od nadace The Rothschild Foundation Europe, která ji následně kladně vyřídila.

Pracovníci oddělení se dále věnovali dlouhodobým výzkumným úkolům včetně výzkumu v archivech a vědeckých knihovnách. Výsledky prezentovali ve vědeckých pracích a využili je rovněž pro doplnění interních databází. I. Cermanová (spolu s I. Cermanem) sepsala kapitolu *Židé v českých zemích raného novověku* pro monografii M. Šediv Koldinská – I. Cerman a kol., *Základní problémy studia raného*

novověku (NLN 2013). D. Polakovič dokončil studii Knižní kultura českých a moravských židů ve středověku pro sborník z konference Avigdor, Beneš, Gitl – Židé v Čechách a na Moravě ve středověku, druhou část studie o toponymech Čech, Moravy a Slezska v hebrejských pramenech pro ročenku Acta Onomastica a (spolu s Lenkou Uličnou) studii Knaanic Glosses from the Perspective of Judeo-Czech Studies pro sborník z konference Knaanic Language: Structure and Historical Background (Academia 2013). P. Kocman odevzdal příspěvek Vztah šlechty a Židů na Moravě v raném novověku (společně s H. Teufelem), pro sborník Šlechticův žid, žid šlechticem. Židovské elity a židovská šlechta v novověku a moderní době, dále stat K obchodování mikulovských Židů v Dolních Rakousích v 16. a 17. století, pro sborník z mezinárodního kolokvia Hranice. Historie. Lidé / Geschichte. Grenze. Menschen a kapitulu Židé v Mikulově pro připravovanou monografii Dějiny Mikulova. P. Kocman rovněž sepsal několik zpráv o konferencích. P. Kocman a A. Putík rovněž psali recenze pro Judaica Bohemiae.

A. Putík prováděl genealogický výzkum pražských židovských rodin a do genealogické databáze vložil dalších 300 osob, přičemž se soustředil na rodiny židovských písařů. D. Polakovič ve spolupráci s pracovníky muzejního archivu, Matana, a. s. a Muzea Českého lesa v Tachově pokračoval v dokumentaci židovských hřbitovů v Praze a v devíti venkovských obcích.

V rámci prací na elektronické Encyklopedii židovských obcí Čech, Moravy a Slezska připravil J. Fiedler jako externí spolupracovník 22 nových hesel; encyklopedie obsahuje celkem 1 669 hesel. Ke konci roku 2013 bylo k prodeji prostřednictvím webové stránky muzea připraveno 383 dokončených souborů; objednat lze i dalších 773 souborů.

Kromě běžné komunikace s odbornou i laickou veřejností a odpovědí na badatelské dotazy vyhotovil A. Putík dva recenzní posudky na odborné studie. D. Polakovič a P. Kocman přednesli devět odborných a popularizačních přednášek.

d) Archiv

Hlavním úkolem archivu v roce 2013 bylo provedení generální inventury vyhlášené odborem archivní správy a spisové služby Ministerstva vnitra v souladu s § 44 písm. i) zákona č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a změně některých zákonů ve znění pozdějších předpisů. Výsledky fyzické inventury byly zapisovány do příslušných formulářů (L. Petrusová, V. Hamáčková, M. Hanková), operátor (M. Kurečková) vkládal zjištěné údaje do nové verze programu PEvA

Pracovnice archivu průběžně kontrolovaly fyzický stav archiválií, za pomoci externistů pokračovalo mechanické čištění od prachu a drobné opravy, vybrané archiválie byly restaurovány v restaurátorské dílně muzea. V roce 2013 bylo vyčištěno 300 archivních knih. Restaurováno bylo 8 archivních knih. Souběžně probíhalo mechanické čištění nově převzatých písemností před jejich archivním zpracováním.

Pořádací práce se také v roce 2013 soustřeďovaly na revize a nové zpracování materiálů uložených v archivu, především na osobní pozůstalosti a varia (M. Hanková,) a fond ŽNO Praha (L. Petrusová, V. Hamáčková). Zároveň probíhalo zpracovávání podnikového archivu Židovského muzea (M. Kurečková). Pokračovalo rovněž zpracovávání písemností z období po roce 1945 převzatých od židovských obcí v Ostravě a Olomouci. Na základě jednání s odděleními muzea o způsobech ukládání jejich spisového materiálu byl upraven spisový a skartační plán muzea (M. Kurečková).

K původnímu počtu 314 archivních pomůcek, které zahrnovaly 97,69 % fondů, bylo v roce 2013 vytvořeno 8 nových archivních pomůcek (4 inventáře, 3 manipulační seznamy a 1 katalog). Kromě toho byly vytvořeny další 3 inventáře, které po revizi a novém zpracování fondů nahradily starší archivní pomůcky. Celkem bylo v roce 2013 vytvořeno 11 nových archivních pomůcek v elektronické podobě.

V roce 2013 byla dokončena kontrola a doplnění databáze pohřbených na Novém židovském hřbitově v Praze-Strašnicích podle zbývajících dvou matričních knih. Dále byla připravena koncepce databáze pohřbených na Starém židovském hřbitově v Praze ve Fibichově ulici.

Ve spolupráci s fotodílnou muzea pokračovala digitalizace vybraného archivního materiálu s cílem zajistit studijní a záložní kopie historicky cenných a badatelsky často vyžadovaných materiálů. Postupně jsou digitalizovány vybrané pinkasy a další archiválie, které slouží především pro rodopisné bádání. V roce 2013 bylo digitalizováno 5 archivních knih (1 187 snímků). Současně byl v rámci digitalizace archivního materiálu z období šoa (projekt Oddělení pro dějiny šoa) digitalizován spisový materiál fondu ŽNO Praha za okupace (zajišťovala firma Scanservice, a.s. – 9 760 snímků). Ve spolupráci s Národním archivem byla zajištěna digitalizace knih familiantů uložených v archivu ŽMP (13 knih). V rámci tohoto projektu zajišťuje Národní archiv prezentaci všech knih familiantů zachovaných v českých a moravských archivech na internetu.

Odborná činnost archivářů se nadále soustředila především na výzkum dějin Židů v okupovaném pohraničí a na dějiny židovské komunity v českých zemích po roce 1945. V rámci grantového projektu podpořeného Grantovou agenturou ČR (P410/102399) se V. Hamáčková věnovala ve spolupráci s M. Lhotovou ze Severočeského muzea v Liberci výzkumu k dějinám Židů v pohraničí (6 pracovních týdnů studia v Österreichisches Staatsarchiv, Archiv der Republik – fond STIKO Reichenberg). M. Hanková, která se soustřeďuje především na období 1945–1956, pokračovala v sestavování podrobného přehledu materiálu k židovské problematice v jednotlivých fondech Archivu bezpečnostních složek. Na základě prostudovaného materiálu doplnila příspěvek „Pražský rabín“ z New Yorku aneb Viktor Vorhand a aktivity židovských ortodoxních organizací v poválečném Československu (1945–1949), který publikovala ve sborníku Židé v Čechách 4. Pokračoval též výzkum judaik v archivech ČR. Na základě tohoto výzkumu doplnila V. Hamáčková příspěvek K osudu písemností židovských obcí okupovaného pohraničí, který publikovala rovněž ve sborníku Židé v Čechách 4.

Ve spolupráci s Oddělením židovských dějin a judaistiky se pracovnice archivu podílely na dokumentaci židovských hřbitovů v Praze-Strašnicích a Havlíčkově Brodě a na zpracovávání získaného epigrafického materiálu (příprava dokumentace židovského hřbitova v Habrech – L. Petrusová). Zároveň byl vykonáván odborný dohled nad rekonstrukcemi a restaurátorskými pracemi na Starém židovském hřbitově a na židovském hřbitově ve Fibichově ulici (V. Hamáčková).

Pracovnice archivu se zúčastnily dvou konferencí informujících o současných trendech v archivnictví, především o otázkách spojených s digitalizací, které pořádal Národní archiv (Možnosti a způsoby digitalizace fotografických, kinematografických a zvukových archiválií a dokumentů; Archivy, knihovny a muzea v digitálním světě).

Muzejní archiv zaznamenal v roce 2013 celkem 184 badatelských návštěv (studovalo zde 80 badatelů, ke studiu bylo předloženo 1 287 evidenčních jednotek). Zájem badatelů se stejně jako v minulých letech soustředil na rodopis, dějiny jednotlivých židovských obcí a dokumentaci nemovitých památek (hřbitovy, synagogy, ghetta). Pracovnice archivu zpracovaly 12 rešersí a poskytly na 120 konzultací a odpovědí na písemné dotazy. Pro výstavy, publikační účely a badatelské potřeby bylo zpracováno 201 skenů.

e) Knihovna

Muzejní knihovna měla v roce 2013 celkem 641 registrovaných čtenářů. V knihovně a multimediálním centru se uskutečnilo 1 117 badatelských návštěv, další odborné dotazy byly vyřizovány písemně. Knihovna nabídla stejně jako v minulých letech i výpůjčky meziknihovní výpůjční službou a přístup do 7 zahraničních oborových databází.

Pracovníci knihovny pokračovali v odborné katalogizaci knih, časopisů a jednotlivých článků či statí. Přibyly 2 003 záznamy a ke konci roku elektronický katalog knihovny ŽMP obsahoval více než 53 400 záznamů. V depozitáři periodik v Pinkasově synagoze byly dále zpracovávány časopisy, do katalogu byly vloženy záznamy 79 titulů i údaje o jednotlivých číslech. Pro katalog knihovny bylo rovněž zpracováno a do něj zařazeno 21 záznamů večerních pořadů Oddělení pro vzdělávání a kulturu.

Uskutečnila se též digitalizace kompletní řady novin Tribuna z let 1919–1928 a dokumenty byly zpřístupněny on-line. Tento projekt byl podpořen z grantového programu VISK 7 Ministerstva kultury ČR.

Na základě interní organizační změny knihovna převzala pod svou správu sbírku vzácných tisků, a do fondu knihovny tak bylo zařazeno 399 vzácných knih z 16.–19. století. Jedná se o významné tisky zejména bohemikální provenience, ale též tisky německé, italské či holandské. Obsahově se jedná o biblické, talmudické a jiné náboženské spisy, mnohdy unikátního významu, a to nejen pro historii hebrejského knihtisku. Sbíрка byla uložena v depozitáři knihovny do nově vyrobených bezpečnostních regálů, které umožňují dostatečnou cirkulaci vzduchu, a tedy i optimální mikroklima.

Pokračovalo doplňování biografických a místopisných údajů při retrospektivní fyzické prohlídce fondu s cílem zjistit původní vlastníky. V roce 2013 bylo prozkoumáno 1 814 svazků a do databáze bylo zadáno 1 277 záznamů. Celkem je v databázi vlastníků 46 721 záznamů. Současně probíhalo ověřování soupisu knih z Německého katalogu provenience S. H. Liebena v rámci přípravy na restituční řízení.

V historické části fondu proběhla průběžná revize 215 knih zapsaných do Centrální evidence sbírek (CES). V průběhu roku bylo do evidence zapsáno dalších 197 svazků. Ke konci roku 2013 čítala podsbírka „Knihy“ 2 229 tisků. K záznamům knih v elektronickém katalogu jsou postupně připojovány fotografie titulních listů. Ve spolupráci s fotooddělením se zatím podařilo zdokumentovat více než 250 vzácných tisků.

Multimediální centrum i nadále zpřístupňuje zájemcům nejen odborné a muzejní databáze (databáze obětí šoa, databáze sbírkových předmětů, katalog knihovny), ale také Archiv vizuální historie USC Shoah Foundation obsahující nahrávky rozhovorů s lidmi, kteří přežili šoa nebo k tomuto období mohli podat svědectví. Pro badatele je přístupná příruční knihovna a návštěvníci tu mají zároveň možnost zakoupit publikace vydávané muzeem.

f) Zastoupení v domácích a zahraničních organizacích

ŽMP mělo své zástupce na pravidelném výročním zasedání Asociace evropských židovských muzeí, které se konalo v Mnichově a v Hohenems (M. Veselská, J. Havlíková), i na zasedáních Asociace muzeí a galerií ČR (D. Veselská). Kurátorka uměleckých sbírek M. Sidenberg zastupuje ŽMP ve správní radě Evropského institutu odkazu šoa, o. p. s., kde iniciovala vznik projektu profesionálního vzdělávání v oblasti uloupených uměleckých děl (Provenance Research Training Program – PRTP). M. Veselská do konce roku 2013 působila jako členka výboru Asociace evropských židovských muzeí a jeho tajemnice, zároveň je členkou pracovní skupiny Judaica při Evropském institutu odkazu šoa, o. p. s.

ŽMP je dvěma pracovníci – Z. Pavlovskou a J. Šplíchalovou – zastoupeno v české delegaci International Holocaust Remembrance Alliance – IHRA (dříve Task Force for International Cooperation on Holocaust Education, Remembrance and Research – ITF).

Michal Frankl i nadále zastupoval ŽMP v Pražském centru židovských studií při Filozofické fakultě Univerzity Karlovy, ředitel ŽMP Leo Pavlát jako v předchozích letech působil jako člen správní rady Akademie múzických umění a rovněž jako člen Redakční rady Nakladatelství Academia.

8

Příprava nových expozic a transformace muzea

V návaznosti na dramaturgický plán nových expozic muzea pokračovala příprava nové expozice Židé v českých zemích, 10.–18. století v Maiselově synagoze. Na základě výběrového řízení byl vybrán grafik expozice Jan Jiskra. Byla vypsána a proběhla výběrová řízení na dodávky vitrín, audiovizuálních prvků a techniky k zajištění měření a regulace prostředí ve vitrínách. Uvedená výběrová řízení zajišťovala externí produkční expozice Gabriela Kolářová.

Pokračovaly též činnosti spjaté se vznikem nového Informačního a rezervačního centra ŽMP. Byly pro něj mimo jiné připraveny veškeré textové a obrazové podklady pro prezentace do jednotlivých audiovizuálních prvků (obrazovek). Ty poskytnou podrobnější informace o jednotlivých prohlídkových okruzích pražského Židovského Města, činnosti a službách ŽMP i dalších organizací a institucí v areálu Josefova. V prostoru interaktivní informační brány návštěvníci získají základní údaje o jednotlivých památkách a stálých expozicích v areálu Židovského Města, ale i o vybraných židovských památkách na území Prahy a České republiky. Návštěvnícké informace dále doplní přehled aktuálních kulturních a vzdělávacích programů muzea i spolupracujících organizací a institucí. Opomenuty nezůstaly ani praktické tipy věnované možnostem stravování či službám tematicky zaměřených cestovních kanceláří. Dále byl připraven grafický návrh interiéru i exteriéru centra, včetně propagačních bannerů.

Pozornost byla rovněž věnována přípravě nových webových stránek ŽMP. Ve spolupráci s externím dodavatelem byly schváleny funkcionality i elektronická podoba jednotlivých podstránek a byla též sestavena jejich typologická specifikace. Po úpravě obsahu na typových podstránkách se blížeji definovaly jednotlivé moduly (kalendář či adresář); rovněž byla schválena jednotná podoba rezervačních a objednávkových formulářů. Dále byly sestaveny výchozí podklady pro nový e-shop.

Jedním ze záměrů transformace muzea je též aktivněji zapojit veřejnost do jeho činnosti. V tom sehrává významnou úlohu Společnost přátel Židovského muzea v Praze. V roce 2013 byl pro něj v návaznosti na nový vizuální styl zpracován informační leták s přihláškou v češtině a angličtině. I v roce 2013 muzeum jakou součást činnosti své Společnosti přátel rozvíjelo dobrovolnický program, zahájený v roce 2011. Činnosti dobrovolníků se využívalo nejčastěji při pořádání kulturních akcí, v menší míře se dobrovolníci zapojili do odborných činností (například přepisování rozhovorů s pamětníky, archivace dokumentů, zpracování videozáznamů). Do dobrovolnického programu Židovského muzea v Praze bylo v roce 2013 přihlášeno 33 osob, většinou studentů.

9

Akvizice

V roce 2013 proběhlo 1 řádné zasedání a 6 mimořádných jednání Sbírkovatelné komise ŽMP za účasti externích spolupracovníků. Přírůstky do muzejních sbírek pocházely v roce 2013 převážně z darů – 4 evidenční čísla zahrnující 189 předmětů darovali jednotlivci z tuzemska, do evidence sbírek ale byly zavedeny také předměty pocházející z vlastního výzkumu muzea (63 evidenčních čísel zahrnujících 84 předmětů z genizy v Rychnově nad Kněžnou). Nakoupeno bylo 41 předmětů evidovaných pod 8 inventárními čísly. V druhé polovině roku 2013 ŽMP přijalo dvě významné nabídky na akvizice z USA, přičemž jejich dovoz a následné zařazení do sbírkového fondu se uskuteční v roce 2014.

K nejcennějším akvizicím v roce 2013 patří album 33 ručně malovaných pohlednic Eugena von Kahlera (1882–1944)

Knihovna ŽMP byla v roce 2013 obohacena o 1 310 svazků. Významným darem byl soubor 80 hebrejských knih, který knihovně věnovala paní Ruth Bondy, izraelská spisovatelka, novinářka a překladatelka.

10

Vzdělávací aktivity

ŽMP stejně jako v minulých letech nabídlo prostřednictvím svého Oddělení pro vzdělávání a kulturu (OVK) četné pořady, programy a projekty.

Pobočka oddělení v Praze připravila 10 typů tematických přednášek a spolu s nimi 16 různých výtvarně nebo dramaticky pojatých interaktivních děl. Programy se týkaly nejrůznějších aspektů života Židů – tradic a zvyků, biblických dějin či dějin Židů v Čechách a na Moravě. Velká pozornost byla tradičně věnována výukovým programům s tematikou antisemitismu a šoa.

Pracovníci oddělení v roce 2013 dále rozvíjeli projekt Naši nebo cizí? Židé v českém dvacátém století, který připravují společně s Oddělením pro dějiny šoa a ve spolupráci s Institutem Tereziánské iniciativy. Projekt je financován z prostředků Evropské unie a MŠMT. V jeho rámci se postupně vytvářejí a školám nabízejí nové výukové materiály o holocaustu a dějinách Židů v českých zemích ve 20. století. Široké uplatnění našel v roce 2013 workshop Nevítání cizinci, věnovaný židovským uprchlíkům do Československa a krizi uprchlické politiky v roce 1938. V rámci projektu byl připraven nový workshop My a oni – Antisemitismus a moderní společnost, který se zabývá fenoménem antisemitismu. Soustředí se zejména na antisemitismus moderní, to jest antisemitismus od druhé poloviny 19. století až do současnosti. V rámci tohoto programu studenti pracují s dobovými články, antisemitsky laděnými literárními texty a karikaturami.

Seminář pro učitele v Oloumouci

V Praze se programů OVK zúčastnilo 7 648 žáků a studentů, mimopražské semináře absolvovalo 1 688 osob. Kromě českých návštěvníků centra byly pořádány programy a semináře také pro zahraniční studenty. V roce 2013 se jich v pražské pobočce oddělení zúčastnilo 556 návštěvníků z Německa, USA, Velké Británie, Hongkongu a Kanady.

Na začátku školního roku 2013/2014 se OVK již počtvrté připojilo k Projektu Krokus, který pořádá irská organizace Holocaust Education Trust Ireland a každoročně se do něj zapojují školy po celém světě. Účastníci od organizátorů obdrželi prostřednictvím oddělení cibulky žlutých krokusů, které žáci a studenti na podzim zasadili jako připomínku jednoho a půl milionu židovských dětí zavražděných

během šoa. Projektu se prostřednictvím ŽMP zúčastnilo v České republice více než 150 škol i několik mateřských školek.

Oddělení na různých projektech spolupracovalo s řadou dalších institucí, např. s Národním institutem dětí a mládeže na literárně-historické soutěži Daniel či s nadací Erinnerung, Verantwortung und Zukunft na organizaci besedy s pamětníkem v rámci česko-německého projektu Na cestě za příběhy.

Velká pozornost byla věnována programům pro pedagogy. Za účasti 45 učitelů proběhly čtyři dvoudenní semináře Židé – dějiny a kultura. Významným, již tradičním partnerem při dalším vzdělávání pedagogických pracovníků byl Památník Terezín, s nímž ŽMP pořádalo dva třídní semináře pro 100 učitelů na téma Jak učit o holocaustu. Další jednodenní semináře za účasti 40 osob byly připraveny pro pedagogy z Krajského zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků a informační centrum Nový Jičín a pro 35 pedagogů z Brna. V lednu 2013 se také uskutečnil druhý výjezdní seminář pro pedagogy v Karlových Varech, Ostrově nad Ohří a Plzni ve spolupráci s památníkem Yad Vashem, USC Shoah Foundation a Památníkem Terezín. Celkem se semináře zúčastnilo 60 pedagogů.

Brněnská pobočka OVK rozvíjela své aktivity pro školy, zájmové a společenské skupiny nejen v Brně, ale i na dalších místech Moravy. Pro školy připravila workshopy, přednášky a besedy, kterých se přímo v prostorách oddělení uskutečnilo 27 pro 561 žáků a studentů, mimo něj 67 pro 1 854 žáků a studentů. V tomto roce se při výjezdech do škol po celé Moravě naplno projevila podpora projektu Naši nebo cizí? Židé v českém 20. století., která výraznou měrou přispěla nejen k rozšíření povědomí o existenci OVK a jeho vzdělávacích programech, ale také umožnila finanční zabezpečení výjezdů.

Vzdělávací aktivity pobočky v Brně byly též výsledkem spolupráce s dalšími institucemi. Osvědčila se především dlouhodobá spolupráce s Muzeem romské kultury při výuce vzdělávacího programu Šoa, porajmos, holocaust, který se uskutečňoval jak v brněnských prostorách ŽMP, tak i Muzea romské kultury. Celkem 11 programů zde navštívilo 269 žáků a studentů. Pokračovaly výjezdy s pamětníky holocaustu na besedy do moravských škol, zejména v rámci projektu Naši nebo cizí? Židé v českém 20. století. V Brně rovněž proběhly jarní a podzimní cykly seminářů pro učitele nazvané Židé – dějiny a kultura, kterých se v 8 přednáškových blocích zúčastnilo 137 zájemců.

OVK v Brně zajišťovalo též komentované prohlídky po židovském hřbitově v Brně. Uskutečnilo se jich 15 pro 347 žáků a studentů. Na základě dohody se Židovskou obcí Brno byly též nabízeny prohlídky brněnské synagogy a mikve – uskutečnilo se jich 21 pro 539 žáků a studentů.

Nabídku brněnských výukových programů vhodně doplňovalo divadelní představení Divadla Kufr nazvané Židovka aneb Žonglování se životem, které vzniklo pod záštitou oddělení v Brně již v roce 2007. Toto divadelní představení, na něž vždy navázala beseda s pamětníkem, se v roce 2013 uskutečnilo pětkrát, celkem pro 122 žáků a studentů.

Nově brněnské OVK připravilo celodenní vzdělávací program Po stopách brněnské židovské komunity. Nabízí komentovanou prohlídku centrem města, košer oběd, přednášku o košer stravování a návštěvu synagogy či hřbitova s výkladem lektorky. Program je vhodný pro doplnění výuky i jako školní výlet pro mimobrněnské školy. Nové nabídky využilo v jarních a podzimních termínech 19 škol se 442 žáky a studenty.

V roce 2013 pokračoval již třináctým rokem vzdělávací projekt ŽMP Zmizelí sousedé, určený žákům základních a středních škol. Na tomto projektu, který mapuje osudy obětí šoa přímo v místě bydliště účastníků projektu, pražská pobočka Oddělení pro vzdělávání a kulturu nadále spolupracovala s občanským sdružením Zapomenutí. Výsledkem projektu jsou výstavy, publikace i shromážděný archivní

materiál a záznam výpovědí pamětníků. V roce 2013 se do projektu zapojilo dalších 11 škol. Celkově se ho aktivně účastnilo téměř 300 škol a více než tři tisíce mladých badatelů.

I v roce 2013 dvě české verze výstavy věnované projektu jako takovému ve formátu roll-up o 20 panelech putovaly po českých školách a dalších institucích. Studenti a žáci opět prezentovali projekt zejména v rámci semináře Jak učit o holocaustu v Památníku Terezín. Jedna z kopií je také trvale umístěna v předsalí Půdního divadla Magdeburských kasáren v Památníku Terezín. Zmenšená kopie výstavy byla též k vidění od září do prosince roku 2013 v Evropském domě v Jungmanově ulici v Praze.

S projektem ŽMP Zmizelí sousedé se bylo možno seznámit také v zahraničí. Německou verzi výstavy zhlédli návštěvníci v Drážďanech a na gymnáziu v Mannheimu, kde proběhlo i proškolení studentů a několik komentovaných prohlídek. Anglická verze výstavy byla k vidění na několika místech ve Velké Británii a Irsku (Holocaust Education Trust Ireland, Clifton House), kde také studenti rozvíjejí projekt vlastním pátráním. Mimo to byla výstava prezentována na Konferenci proti předsudkům v Muzeu Tolerance v New Yorku v USA. Na Slovensku byla výstava prezentována v Gymnáziu Milana Rúfusa v Žiaru nad Hronom a ve spolupráci se CityNet Kremnica v sídle sdružení v Kremnici.

11

Kulturní aktivity

a) Večerní pořady v Oddělení pro vzdělávání a kulturu

Kulturní pořady pro veřejnost připravovaly v roce 2013 jak pražská, tak brněnská pobočka Oddělení pro vzdělávání a kulturu.

V Praze se uskutečnilo 72 večerních programů pro 1 800 návštěvníků. Patřily k nim debaty na různá témata moderované publicistou Petrem Brodem (např. diskuse na téma Pravda a lež. Filmování v ghettu Terezín 1942–1945; na téma Královské Vinohrady: hledání stop židovské přítomnosti s Martinem Šmolkem nebo David Gans s Jiřinou Šedinovou, Pavlem Sládkem a Danielem Bouškem, ale také osm koncertů (mj. Hana Frejková – Jidiš ve třech; Alexandr Shonert – Jewish2Jazz; Pesachový koncert uskupení Mišpacha; vystoupení Dua Ester – Poklad židovských písní; vystoupení Dua Brikcius – Violoncellový koncert k počtě Davida Poppera; vystoupení Anety Majerové a Davida Dorůžky – Písně beze slov; vystoupení skupiny Nigun; vystoupení česko-německého tria Naches Trio). Z filmových představení zvláště zaujal cyklus ruských němých filmů s židovskou tematikou: Proti vůli otců, Židé na polích (scénář Vladimír Majakovskij), film režiséra Grigorije Rošala Girš Lekkert, který zachycuje prostředí revolucionářů i scény z náboženského života Židů ve Vilniusu. Uskutečnilo se také třináct prezentací knih s tematikou judaismu, antisemitismu a šoa spojených s diskusemi s autory či odborníky na danou problematiku. Takto byla například představena kniha Vytěsněná elita, kterou uvedli autoři Petr Hlaváček a Dušan Radovanovič či dílo Praktický judaismus rabína J. M. Laua o zvyklostech tradičního judaismu, které uvedl překladatel knihy Jiří Blažek, dále například Jak milovat dítě, vybrané kapitoly z díla polského lékaře a vychovatele Janusze Korczaka či Archa paměti, kniha Magdy Veselské věnovaná dějinám Židovského muzea v Praze. Velké pozornosti se těšily cestopisné přednášky Jana Neubauera na téma Jeruzalém – město tří náboženství. Byl zahájen nový cyklus Judaismus a témata moderní společnosti, který se věnoval vybraným aktuálním otázkám (např. feminismus, lidská práva, bioetika, demokracie). Vedle těchto cyklů proběhl v roce 2013 volný cyklus přednášek o izraelské architektuře, kterou představil Daniel Ziss. Kromě toho v pražské pobočce OVK proběhly přednášky zahraničních lektorů, např. přednáška Luise Hechtové k 300. výročí narození Ezechiela Landaua nebo přednáška Isy Engelmanové, která se dlouhodobě věnuje židovským obyvatelům severních Čech a jejich válečným osudům. V prostorách oddělení se rovněž uskutečnilo šest výstav uvedených vernisážemi. Patřily k nim například výstava fotografií Jindřicha Buxbauma z ješivy v Kyjevě Židovská škola dnes – Ješiva v Kyjevě; výstava Miloše

Z nedělních dílen

Zeithammela Monotypy; výstava prací žáků prvního stupně Lauderových škol Mozaika; výstava unikátních fotografií zachycujících již neexistující části židovského hřbitova ve Fibichově ulici Proměny židovského hřbitova na Žižkově či výstava prací z XV. ročníku výtvarné soutěže Památníku Terezín Tady se to nemůže stát; výstava Zničené židovské památky severních Čech.

I v roce 2013 se velké oblibě těšily pořady pro rodiče s dětmi, které se konaly jednu neděli v měsíci a jichž se zúčastnilo na 180 osob. Pravidelně tyto programy podporuje Nadační fond obětem holocaustu.

Prostory pražské pobočky se rovněž staly dějištěm několika konferencí, podpořených ŽMP. Patřila k nim mimo jiné konference Terezínský rodinný tábor v Osvětimi a tradice připomínání, která proběhla v rámci projektu Naši nebo cizí? Židé v českém 20. století. Konference se zúčastnilo 30 pedagogů z celé České republiky a několik pamětníků.

M. Huttarsch žije od roku 1966 ve Spolkové republice Německo

Brněnská pobočka OVK nabídla veřejnosti v podvečerních hodinách 68 pořadů, které navštívilo 1 638 návštěvníků. Byly mezi nimi cykly přednášek jako např. Vývoj židovského osídlení na Moravě Mgr. Pavla Kocmana, Vybraná témata z židovského soukromého práva brněnského rabína Šlomo Kučery či Polsko-židovské vztahy ve 20. století doktoranda Filozofické fakulty Masarykovy univerzity Jaroslava Kadlece. Řadu posluchačů si našel cyklus Čtení sluší každému, ve kterém herci a herečky brněnských divadel četli ze svých oblíbených knih židovských autorů. Započal cyklus besed místopředsedy brněnské židovské obce Pavla Frieda ...ve vší skromnosti..., do nějž v roce 2013 přijali pozvání vrchní pražský a zemský rabín Karol Efraim Sidon, předseda Ústavního soudu ČR Pavel Rychetský a ředitel ŽMP Leo Pavlát. Nechyběly prezentace knih jako Heleny Bönischové Ma'ase merkava – starověká židovská mystika, Michela Huttarsche Mezi Němci, Čechy a Židy na Moravě v letech 1923–1966, Bohumíra Smutného Brněnští podnikatelé a jejich podniky 1764–1948, Magdy Veselské Archa paměti. Cesta pražského židovského muzea pohnutým 20. stoletím., Judity Matyášové Přátelství navzdory Hitlerovi a Kořený ženské spirituality autorky Terezie Dubinové. Byly promítnuty něme ruské filmy Gore Sary a Kvartaly predmestya doprovázené novou hudbou Jana Grunta. Velkému zájmu se těšily i besedy – mimo jiné s Doris Grozdanovičovou, redaktorkou, překladatelkou a přeživší šoa, anebo s principálem divadla Ungelt Milanem Heinem. Přízeň návštěvníků provázela i divadelně-dramatické pořady, jako např. představení divadelního souboru Ampulka z Třebíče Jak se tloukla okna na motivy povídek Vojtěcha Rakouse či recitované a zhudebněné texty z terezínského časopisu Vedem v podání studentů Gymnázia Přírodní škola v Praze.

Ve spolupráci s Židovskou obcí Brno se v září 2013 poprvé uskutečnil Týden židovské kultury v Brně, v jehož rámci byly slavnostně otevřeny nově zrekonstruované prostory židovského hřbitova. Program dále nabídl dílnu pro rodiče s dětmi věnovanou židovskému svátku Roš hašana, přednášku o Stolpersteinch – kamenech zmizelých, vystoupení tanečního souboru Miriam, komentované prohlídky brněnské synagogy a židovského hřbitova. Úspěšný projekt, jenž zaujal 350 návštěvníků, završil koncert Ludmily Peřinové a Jana Škrdlíka Zpěvy zavržených v prostorách brněnské synagogy.

Za úspěšnou lze označit i spolupráci s Muzeem romské kultury na projektu Mikroměsto. Řada literárních čtení při něm zavedla více než 160 návštěvníků na místa spojená s pozoruhodnou historií brněnské oblasti okolo ulice Cejl.

Přímo v Oddělení pro vzdělávání a kulturu Brno se uskutečnilo 10 výstav zahájených vernisážemi či přednáškami autorů. Největší zájem vzbudily výstavy představující dětské práce. Vítězné kresby z umělecké soutěže vyhlašované Památníkem Terezín Jak můžeme žít dál? a vítězné výtvarné práce žáků škol Jihomoravského kraje na téma Holocaust vzbuzovaly emoce především u dospělých návštěvníků. Vysokou úroveň znalostí se prokázali studenti Gymnázia Přírodní škola v Praze, kteří vytvořili výstavu Vedem – cesta terezínských kluků stále pokračuje. Představili v ní život dětí v terezínském

ghettu i jednotlivé rubriky zde tajně vytvářeného časopisu Vedem s nejzajímavějšími texty. Stranou pozornosti nezůstaly ani výstavy fotografií z Izraele a Ukrajiny i putovní výstavy Vytěsněná elita – zapomínání učenci z Německé univerzity v Praze a Leo Eitinger – svědek trýznivého století.

V nabídce pořadů pro rodiče s dětmi pokračoval do června cyklus nedělních dílen Jak se žilo v biblických dobách..., který formou vyprávění a různých výtvarných technik přibližuje nejmladším návštěvníkům život ve městech a na vesnicích v době vzniku Bible. Od září započal cyklus věnující se významným židovským svátkům.

b) Koncerty ve Španělské synagoze a další kulturní akce pro veřejnost

Židovské muzeum v Praze i v roce 2013 organizovalo nebo se podílelo na realizaci koncertů a filmových představení ve Španělské synagoze.

Při příležitosti Mezinárodního dne památky obětí holocaustu a předcházení zločinům proti lidskosti se na koncertě 24. ledna soubor Martinů String Prague, který pod vedením houslisty Jaroslava Šonského interpretoval skladby Franze Schuberta, Samuela Barbera a Dmitrije Šostakoviče.

Koncert připravilo ŽMP ve spolupráci s Židovskou obcí v Praze a Nadačním fondem obětem holocaustu

Dne 15. října 2013 se v rámci cyklu Cinegoga, jehož iniciátorkou a dramaturgyní je kurátorka sbírky vizuálního umění Michaela Sidenberg, uskutečnil pátý ročník projekcí klasických němých filmů se současnou živou hudbou v prostoru Španělské synagogy. Tentokrát byl uveden snímek Mocny człowiek (Silný člověk, 1929) polského režiséra židovského původu, který zahynul ve varšavském ghettu, Henryka

Film svojí originální hudební produkcí doprovodila nu-jazzová formace Pink Freud z Gdaňsku

Szara. Restaurovanou a digitalizovanou kopii poskytla Filmoteka narodowa ve Varšavě. Partnerem tohoto ročníku Cinegogy byl pražský Polský institut, projekt se uskutečnil za podpory hlavního města Prahy a Nadace ŽMP.

Ve Španělské synagoze dále i v roce 2013 probíhaly pravidelné koncerty pořádané agenturami BM Art a MF Reklama.

Kytarista Lubomír Brabec dokončil v roce 2013 třináctý abonentní cyklus koncertů klasické hudby nazvaný Lubomír Brabec uvádí Pražské hudební večery ve Španělské synagoze.

ŽMP se současně organizačně podílelo na dalších koncertech: Dne 4. dubna se konal koncert Komorního spolku Variace, 3. července proběhl koncert Společnosti Franze Kafky k 130. výročí narození spisovatele, 22. července se uskutečnil uzavřený koncert pro Conference for Young Rabbis a 5. listopadu již sedmý ročník koncertního projektu Světlo porozumění konzervativní židovské kongregace Bejt Praha a kostela Svatého ducha.

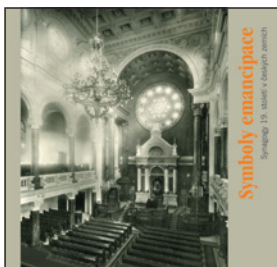
Celkem se v roce 2013 takto uskutečnilo ve Španělské synagoze 245 koncertů.

12

Publikace

V roce 2013 ŽMP vydalo šest publikací.

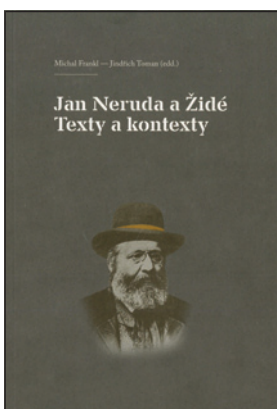

K výstavě Symboly emancipace. Synagogy 19. století v Čechách a na Moravě byl v češtině a angličtině v nákladu 700 a 300 výtisků vydán stejnojmenný katalog. Po historickém úvodu v něm jeho autor Arno Pařík přináší 60 medailonů nejvýznamnějších synagogálních staveb, jež v českých zemích vznikly mezi léty 1825 a 1912. Texty věnované jednotlivým památkám přitom doplnilo na 360 černobílých a barevných fotografií a reprodukcí historických plánů.

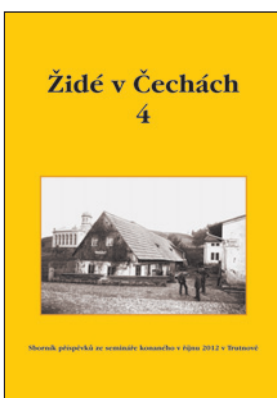
K výstavě Pravda a lež. Filmování v ghettu Terezín 1942–1945 bylo v nákladu 1 600 výtisků v češtině, němčině a angličtině vydáno stejnojmenné DVD, které vedle odborných komentářů kurátorek výstavy Evy Struskové a Jany Špichalové obsahuje vybrané filmové záběry, edici nejdůležitějších dokumentů a obrazových materiálů, dále kalendárium a životopisné portréty.

Jako každý rok vyšel odborný časopis Judaica Bohemiae (ročník XLVIII), který je od roku 2009 vydáván opět dvakrát ročně (v letech 1994–2008 byla publikace ročenkou). Číslo 48 (2012) 1 přineslo studii Daniela Soukupa o údajné konverzi olomouckého rabína Mošeho roku 1425, pojednání Very Leininger o právních aspektech židovského vlastnictví nemovitostí v předemancipační Praze a článek Michala Plavce o první maďarské pilotce Lilly Steinschneiderové. V čísle 48 (2012) 2 byla uveřejněna studie Daniela Baránka o vzniku „emancipačních“ židovských obcí na Moravě a ve Slezsku, článek Magdaleny Sedlické o antisemitismu v jednotkách československé zahraniční armády ve Velké Británii a pojednání Jana Kotůlka a Rolfa Nossuma o matematikovi Walteru Frölichovi a jeho neúspěšné snaze o emigraci roku 1939. Obě čísla přinesla vedle recenzí judeobohemikální literatury řadu zpráv o výstavách, konferencích a o specifických skupinách historických pramenů a movitých památek.

Judaica Bohemiae byla již v roce 2008 zařazena na Seznam recenzovaných neimpaktovaných periodik vydávaných v ČR a do prestižní vědecké databáze Web of Science (citační rejstřík Arts & Humanities Citation Index). Roku 2009 byl časopis zařazen také do bibliografické a citační databáze společnosti Elsevier, Scopus. Na obsahu časopisu se pravidelně podílejí vedle českých i zahraniční přispěvatelé.

Sborník Jan Neruda a Židé. Texty a kontexty, jenž editorsky připravili Jindřich Toman z University of Michigan a Michal Frankl za ŽMP, shrnul poznatky z odborného workshopu, který uspořádalo muzeum ve spolupráci s Ústavem pro českou literaturu AV ČR v roce 2010. Vybrané příspěvky literárních vědců a historiků v něm z různých perspektiv blíže představují Nerudovy postoje k Židům a začleňují je do dobového kontextu.

V samém závěru roku muzeum pod názvem Židé v Čechách 4 vydalo sborník příspěvků ze 4. ročníku semináře k dějinám Židů v Čechách, který v říjnu 2012 uspořádalo ve spolupráci se Státním okresním archivem Trutnov a Muzeem Podkrkonoší v Trutnově. Stejně jako předchozí semináře – konané v roce 2006 v Liberci, 2008 v Nýrsku a 2010 v Tachově – se i ten trutnovský zaměřil především na novodobou problematiku s důrazem na dějiny Židů v pohraničí. Sborník vyšel v nákladu 400 kusů.

Pokračovalo též vydávání elektronického Zpravodaje i tištěného programového přehledu, obsahujícího základní informace o památkách ve správě muzea, jeho stálých expozicích a aktuálně připravovaných

výstavách, koncertech, programech pro rodiče a děti, komentovaných prohlídkách, přednáškách a diskusních večerech.

Pro jubilejní 5. ročník projektu Cinegoga byl poprvé připraven tištěný programový přehled.

Činnosti muzea spjaté s dokumentací a připomínkou dějin Židů ve 20. století přehledně zdokumentoval nový informační leták. Dále byla zajištěna výroba nových informačních tabulí k jednotlivým pokladnám. Nový vizuální styl ŽMP včetně loga se také uplatnil u grafické podoby nových publikací a při reedicích publikací starších.

V roce 2013 byl vydán nový překlad publikace Motýla jsem tu neviděl do španělštiny (náklad 700 výtisků) a nově byly vydány i další jazykové verze této knihy (čeština 1 000 výtisků, němčina 700 výtisků a italština 900 výtisků). Z reedic byla dále vydána Hebrejská abeceda (náklad 2 000 výtisků). Průběžně, podle aktuální potřeby, byly také doplňovány letáčky ke vstupenkám – v angličtině v počtu 240 000 kusů, italštině v počtu 130 000 kusů, španělštině a němčině v počtu 50 000 kusů a hebrejštině v počtu 10 000 kusů.

a) Odborná spolupráce a zápůjčky

ŽMP jako dosud i v roce 2013 spolupracovalo s četnými domácími a zahraničními politickými, administrativními, kulturními, akademickými a vzdělávacími institucemi. V různých oblastech činnosti se jednalo o 239 tuzemských a 175 zahraničních subjektů.

Četné zápůjčky sbírkových předmětů směřovaly do organizací v České republice. Ke konci roku 2013 byly u vybraných osvědčených vypůjčitelů uzavřeny smlouvy na dva roky, které nahradily stávající výhradně jednorocní smluvní vztahy. Této změně předcházelo vyhodnocení stavu vypůjčených předmětů, nutných restaurátorských zásahů, úvah o doplnění či redukci obsahu jednotlivých expozic a při přetrvávajících nevhodných klimatických podmínkách či jiných obtížích na straně vypůjčitele i náhrada za předměty z tzv. Pomocného fondu.

Další zápůjčky byly dojednány s muzei či synagogami, které dokumentují život místních židovských komunit. ŽMP se však svými zápůjčkami podílelo též na výstavách pořádaných v České republice jinými organizacemi. Jednalo se například o projekt Mladí lvi v kleci. Umělecké skupiny německy hovořících výtvarníků z Čech, Moravy a Slezska v meziválečném období (Oblastní galerie v Liberci), Život (Galerie hlavního města Prahy) či prodlouženou výstavu Monarchie. Dětský svět (Národní muzeum v Praze). K nejzajímavějším novým projektům na území České republiky patřila zápůjčka pro nově zrekonstruovanou synagogu ve Čkyni (okres Prachatice).

Mezi zápůjčkami do zahraničí představovalo významnou položku zapůjčení dvou pláten Maxe Ernsta pro jeho pokračující retrospektivu ve Fondation Beyeler ve švýcarské Basileji. Významná byla též zápůjčka díla Friedl Dicker-Brandeisové pro výstavu Wien – Berlin: Kunst zweier Metropolen, která byla zahájena v roce 2013 v Berlinische Galerie a jejíž repríza proběhne v roce 2014 ve vídeňské galerii Belvedere. Pokračovaly také zápůjčky originálů dětských kreseb z Terezína pro United States Holocaust Memorial Museum ve Washingtonu (zde byla zápůjčka koncem roku obměněna novými 30 exponáty). Neustává zájem o zapůjčení výstavy kopií dětských kreseb Příběh dětí. Dětské kresby z Terezína 1943–1944. V roce 2013 navštívila 5 evropských i mimoevropských zemí.

ŽMP poskytlo i v roce 2013 desítky povolení k užití materiálů ŽMP pro knižní, časopisecké, propagační a studijní účely stejně jako k fotografování a natáčení v objektech ŽMP.

Podstatná byla i spolupráce s institucemi a neziskovými organizacemi v oblasti vzdělávání a kultury, zmiňovaná samostatně na příslušném místě této zprávy.

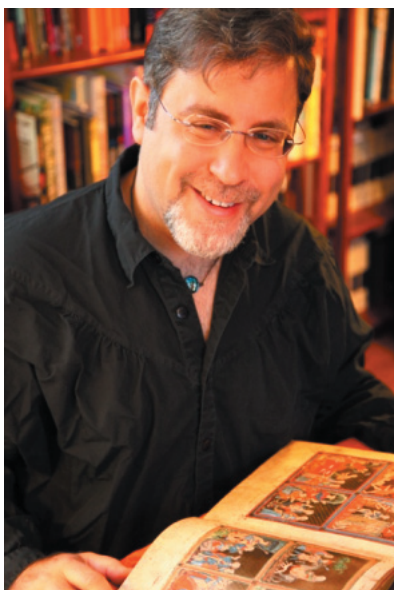
Odborní pracovníci ŽMP dále osobně či písemně poskytovali informace a konzultace nezbytné pro činnost dalších institucí, odborníků různých oborů, obnovu památkových objektů a přípravu expozic na různých místech České republiky. Ředitel muzea Leo Pavlát tak jako v minulých letech zpracovával odborná vyjádření pro učebnice, usilující o udělení doporučující doložky MŠMT, a v médiích i pro interní potřebu FŽO se vyjadřoval k problematice antisemitismu.

b) Účast na dalších projektech

Židovské muzeum se v roce 2013 účastnilo několika festivalů a akcí, pořádaných jinými institucemi. Vedle úspěšného zapojení do akcí Ledová Praha (1.–3. února) či Dny evropského kulturního dědictví (11. září) se jednalo o již 10. ročník Pražské muzejní noci (14. září). ŽMP v jejím rámci zpřístupnilo Španělskou a Klausovou synagoze. Návštěvníci mohli využít možnosti komentovaných prohlídek, v Klausově synagoze probíhal dětský program vedený pracovníky Oddělení pro vzdělávání a kulturu. Španělskou synagogu navštívilo 2 260 osob, Klausovou 1 850 osob.

ŽMP se již tradičně zaměřilo na veřejnou připomínku šoa. Ke Dni památky obětí holocaustu a předcházení zločinům proti lidskosti připravilo 24. 1. zvláštní koncert ve Španělské synagoze. V Pinkasově synagoze se muzeum 8. března spolupodílelo na organizaci tryzny připravené Tereziňskou iniciativou na paměť vyvraždění tereziňského rodinného tábora v Auschwitz-Birkenau roku 1944. Za Oddělení pro dějiny šoa vystoupil Michal Frankl.

Z tryzny v Pinkasově synagoze

Marc Michael Epstein je dlouholetým profesorem židovských studií na americké Vassar College

Židovské muzeum v Praze bylo i v roce 2013 jedním z partnerů veřejného předčítání jmen obětí šoa z Čech a Moravy, které každoročně organizují Nadační fond obětem holocaustu a Institut Tereziňské iniciativy. Vzpomínková akce v den Jom ha-Šoa ve ha-gvura, připomínajícím povstání ve varšavském ghettu (19. 4. – 16. 5. 1943), se konala 8. dubna v centru Prahy na náměstí Míru.

Muzeum se také stalo partnerem prezentace ediční řady Pronásledování a vyvraždění evropských Židů nacistickým Německem 1933–1945, která se uskutečnila 15. dubna v Goethe Institutu. Historička mnichovského Ústavu soudobých dějin Andrea Löwová na ní společně s pamětníky, herci a s vedoucí projektu Susanne Heimová představila třetí svazek, věnovaný Protektorátu Čechy a Morava v letech 1939–1941.

Dne 18. června 2013 se v Knihovně Amerického centra v Praze i díky podpoře ŽMP uskutečnila přednáška uznávaného odborníka na hebrejské iluminované rukopisy prof. Marca Michaela Epsteina Výklad obrazů: Rozšíření metodologického spektra pro studium středověkého judaismu, zaměřená na hloubkovou analýzu středověkého židovského umění a ikonografie.

Spolu s Institutem Cervantes a nakladatelstvím Akropolis ŽMP představilo 7. října knihu španělského spisovatele Antonia G. Iturbeho Osvětlimská knihovnice za účasti autora a Dity Polachové-Krausové, jejímiž životními osudy byla kniha inspirována. V průběhu večera byly rovněž prezentovány dětské kresby, které Dita Polachová-Krausová vytvořila v ghettu Terezín.

Provozní odbor muzea i v roce 2013 tak jako v minulých letech zajišťoval odbornou správu a údržbu ve všech objektech včetně provozu nejrůznějších integrovaných technologických zařízení.

Prováděné činnosti zahrnovaly opravy a rekonstrukce stavebních a technologických částí staveb, nezbytnou péči o objekty, zajištění potřebných servisních a revizních prací, údržbu a rozvoj integrovaného zabezpečovacího systému, péči o zeleň na židovských hřbitovech a před Maiselovou synagogou. Dále se jednalo o zajištění povinností v oblasti požární ochrany a bezpečnosti a ochrany zdraví pracujících, o zabezpečení povinností v oblasti podnikové ekologie, podnájem prostor v synagogách a tržních místech, pravidelný i mimořádný úklid. Provozní odbor též spolupracoval na zajištění provozu výpočetní techniky formou outsourcingu.

Největší investiční akcí byla v roce 2013 rekonstrukce prostor v Maiselově ulici 15 v Praze 1 dle projektu architekta J. Tejkla pro Informační a rezervační centrum. Po vydání stavebního povolení a územního souhlasu byla zpracována tendrová dokumentace na několik dílčích výběrových řízení a dále na vyhledání zhotovitele vyšší kompletizované dodávky stavby. Vítězem výběrového řízení se stala firma Kališ a Krátkoruký, s. r. o., se kterou byla 25. března uzavřena smlouva o dílo. Dne 2. dubna byly prostřednictvím zástupce vlastníka objektu převzaty prostory od dosavadního nájemce a zároveň byly předány jako staveniště vybranému zhotoviteli. Práce probíhaly v souladu se smlouvou o dílo, v průběhu prací na díle byly uzavřeny 2 smluvní dodatky, které řešily realizační změny. Koncem roku byly zahájeny komplexní zkoušky instalovaných zařízení a zároveň byla podána žádost stavebnímu úřadu o kolaudační souhlas. Do dvorní části nového centra se v únoru 2014 přemístí Rezervační centrum z Klausové synagogy, v přední části směrem do ulice je část plochy pronajata firmě Promotion and Education, s. r. o. která zajistí prodej vstupenek, poskytování informací turistům a zápůjčky audioprůvodců. Další část plochy je pronajata firmě Nostrum, s. r. o., která zde bude nabízet občerstvení. Součástí Informačního a rezervačního centra budou mimo jiné interaktivní obrazovky, které návštěvníkům poskytnou informace o židovské kultuře a památkách. Prostory zahrnují též velmi žádané toalety pro návštěvníky muzea.

Neméně důležitou akcí byla 1. etapa úprav národní kulturní nemovité památky Starého židovského hřbitova v Praze 1 dle projektu architekta R. Sideje ze společnosti Znamení čtyř – architekti, s. r. o. Dne 20. 5. byl vydán Odborem výstavby souhlas s provedením ohlášeného stavebního záměru. Byla zpracována tendrová dokumentace a provedeno výběrové řízení na zhotovitele. Jeho vítězem se stala firma GEMA ART GROUP, a. s., se kterou byla 24. 7. uzavřena smlouva o dílo. Dokončené dílo bylo převzato 12. 11. 2013. V rámci vytčených prací byly provedeny úpravy na třech úsecích hlinitošterkových cest, jejichž nový povrch je tvořen štětovými kameny ze sliveneckého mramoru. Povrchová voda je odváděna sběrnými šachticemi a drenážemi pod cestami, pod povrchem rovněž vedou kabely pro budoucí částečné večerní nasvícení trasy. Nově je též vyřešeno vymezení nepřístupných ploch v areálu hřbitova.

S revitalizací Starého židovského hřbitova souvisela další významná realizovaná akce – oprava poškozených ohradních a opěrných zdí této památky. Projekt vypracoval a souhlasná stanoviska zajistil arch. L. Kovář, realizován byl od září do prosince firmou Enerfina, s. r. o., která ve výběrovém řízení poskytla nejvýhodnější nabídku.

Rok 2013 byl též ve znamení přípravných a projektových prací k chystané stavební úpravě Maiselovy synagogy a zřízení nové expozice v jejich prostorách. Tyto práce byly započaty již v roce 2012. V roce

2013 arch. H. Fetterle dokončil projektovou dokumentaci pro stavební povolení a zajistil stavební povolení stejně jako souhlasná stanoviska orgánů památkové péče. Ve spolupráci s odbornými pracovníky muzea pak zpracoval prováděcí dokumentaci jednotlivých stavebních objektů a provozních souborů včetně položkových rozpočtů. Pracovníci muzea dopracovali subdodávkovou tendrovou část dokumentace tak, že do konce roku bylo provedeno několik dílčích poptávkových a výběrových řízení, a byla připravena tendrová dokumentace pro výběr vyššího zhotovitele kompletizované stavby počátkem roku 2014. V rámci příprav na uzavření synagogy se v roce 2013 v předstihu uskutečnily nezbytné přípravné a zajišťovací činnosti. Patřily k nim například instalace bezpečnostních mříží na dvě schodiště, modernizace a doplnění elektronického zabezpečení objektu, restaurátorské průzkumy stejně jako vzorky povrchových úprav a jejich projednání s památkáři.

V roce 2013 rovněž začaly přípravné práce k úpravám suterénního skladu v administrativní budově na sklad chemikálií a nebezpečného odpadu ve shodě s bezpečnostními podmínkami dle příslušných předpisů. Ve druhé polovině roku arch. J. Matula zpracoval dokumentaci pro stavební povolení. Po jeho zajištění zpracoval prováděcí dokumentace a bylo vyhlášeno výběrové řízení na zhotovitele, jehož vítězem se stala firma Kališ a Krátkoruký, s. r. o. Příslušné práce se uskuteční v první polovině roku 2014.

Samostatně řešena byla odborně velmi náročná problematika protipožárních nátěrů vestavěných ocelových konstrukcí ve smíchovské synagoze. Během roku 2013 byly s různými experty konzultovány různé možnosti, jak se vyrovnat s končící životností těchto nátěrů. Arch. J. Matula vypracoval variantní ekonomicko-technickou studii instalace stabilního hasicího zařízení, které by kromě ochrany vlastní ocelové konstrukce zajistilo též ochranu uložených sbírek před požárem. Po schválení tohoto návrhu správní radou muzea byly zahájeny projektové práce na novém požárně bezpečnostním řešení stavby, které musí být před zahájením projektových prací pro stavební povolení schváleny HZS.

Z dalších konkrétních činností provozního odboru je třeba uvést řešení statických poruch synagogy v Golčově Jeníkové a instalaci kamerového systému v jejích prostorách, sanaci vlhkosti v přízemí smíchovské synagogy a opravy jejích fasád, úpravu odvlhčování a chlazení v muzejní Galerii Roberta Guttmanna, modernizaci elektronické požární signalizace v administrativní budově a Španělské synagoze, opravy hydroizolací teras Španělské synagogy, opravu střešního pláště nad depozitářem Maiselovy synagogy a opravy fasád na nádvoří u Pinkasovy synagogy.

Péče o zeleň na Starém židovském hřbitově a židovském hřbitově ve Fibichově ulici zahrnovala kromě kontroly bezpečnostních vazeb korun také odstranění následků srpnové vichřice na Starém židovském hřbitově, kde byly vyvráceny dva stromy a další nebezpečně poškozený strom bylo třeba dodatečně v rizikovém režimu pokácet. Dále bylo třeba zajistit postupnou výsadbu půdopokryvných rostlin, ošetřování stromů, odstraňování náletových rostlin a péči o travnaté plochy. Koncem roku ŽMP uzavřelo

dohodu s Židovskou obcí v Praze o navrácení správy hřbitova ve Fibichově ulici řešící i další související majetkové otázky.

Co se týče výpočetní techniky, pokračoval smluvní vztah s firmou TREND-IT, s. r. o. na zajištění kompletního servisu, zahrnujícího drobné opravy a doplnění stávajících zařízení případně jejich obměnu. Byly zakoupeny potřebné softwarové licence. Investice do výpočetní a informační techniky jsou obsaženy v následující části zprávy. Z provozních prostředků bylo zakoupeno 36 počítačů s ohledem na končící podporu operačního systému WinXP. Na další rok byly aktualizovány licence na antivirové řešení firmy ESET, dále byly dle potřeby měněny a doplňovány zdroje nepřetržitého napájení UPS pro bezproblémový chod serverů.

Provozní odbor rovněž zajišťoval předepsané revize a kontroly systémů technického zařízení budov, elektrických zařízení, výtahů a pojezdových plošin, zabezpečovacích a protipožárních systémů.

Na základě aktuálního vývoje cen na energetické burze a vyjednání výhodnějších podmínek dodávek elektrické energie pro objekty ve správě ŽMP byla na období 2014 a 2015 zafixována výhodnější cena u firmy PRE, a. s.

V oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a požární ochrany proběhla příslušná školení vedoucích pracovníků a požárních hlídek. Kontrolou z inspektorátu bezpečnosti práce nebyly zjištěny žádné závady.

15

Investice

Mezi investice uskutečněné v roce 2013 patří především rekonstrukce (zřízení Informačního a rezervačního centra, příprava rekonstrukce Maiselovy synagogy, úpravy Starého židovského hřbitova, kamerový systém v mimopražském depozitáři textilu, chlazení a odvlhčování v muzejní Galerii Roberta Guttmanna, rekonstrukce požárního zabezpečení Španělské synagogy, rekonstrukce elektronického zabezpečení Maiselovy synagogy), dále nákup posuvného regálu s posuvnými dveřmi pro knihovnu a vybrané činnosti spjaté s vytvářením nových webových stránek.

K výpočetní a informační technice se řadí následující investice: nová telefonní ústředna v administrativní budově; pro nové Informační a rezervační centrum internet o rychlosti 10GB/10GB s novým síťovým prvkem FortiGate 90D pro kontrolu bezpečnosti provozu na lince; centrum výpočetní a informační techniky v suterénu objektu; výměna multifunkčních kopírovacích zařízení v prvním a druhém patře administrativní budovy; dvě nová disková pole Fujitsu ETERNUS DX80S2. Tato pole budou užívána pro virtuální i fyzické servery, zejména pro provoz serveru Collective Access na správu elektronických sbírek.

16

Granty a dary

ŽMP v roce 2013 podalo 22 žádostí o grant. Z tohoto počtu bylo 13 žádostí vyřízeno kladně a 7 bylo zamítnuto. Ve dvou případech ŽMP čeká na výsledek dotačního řízení.

ŽMP byly v roce 2013 schváleny grantové žádosti a přiznána podpora v celkové výši 911 000 Kč, 99 180 GBP a 12 000 EUR. Některé z projektů schválených v dotačních programech roku 2013 začínají až v roce 2014, jiné jsou víceleté. Na účet ŽMP byla v roce 2013 připsána grantová podpora ve výši 9 069 063,64 Kč.

Významnými podporovateli projektů uskutečněných v roce 2013 byly tyto instituce:

- Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR (Židé, dějiny, kultura – Semináře pro učitele 2013);
- Hlavní město Praha (Cinegoga 2013, výstava Pravda a lež. Filmování v ghettu Terezín 1942–1945)
- Nadační fond obětem holocaustu (Restaurování náhrobků na Starém židovském hřbitově, dále Vzdělávání o židovství pro děti a dospělé a Pravda a lež. Filmování v ghettu Terezín 1942–1945).
- Česko-německý fond budoucnosti (Pravda a lež. Filmování v ghettu Terezín 1942–1945)

V roce 2013 ŽMP završilo dlouhodobé projekty podpořené Operačním programem Vzdělávání pro konkurenceschopnost Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR (Tvorba výukových programů k dějinám Židů ve 20. století) a Grantovou agenturou České republiky (Budování státu bez antisemitismu?, Likvidace židovských organizací na českém pohraničním území připojeném v říjnu 1938 k nacistickému Německu – ve spolupráci se Severočeským muzeem v Liberci). Zakončen byl též projekt Zvýšení konkurenceschopnosti projektové skupiny pracovníků odboru sbírek Židovského muzea v Praze náležejících do skupin zaměstnanců ohrožených na trhu práce realizací vzdělávacího programu v rámci Operačního programu Praha – Adaptabilita.

Od zahraničních nadací získalo ŽMP podporu fondu Dutch Jewish Humanitarian Fund (průběžná podpora projektů ŽMP od roku 2010) a nadace The Rothschild Foundation Europe. S jejich přispěním vycházel časopis *Judaica Bohemiae* a byly podpořeny projekty odborných pracovišť ŽMP. Židovské muzeum v Praze je rovněž jedním z partnerů projektu European Holocaust Research Infrastructure (Evropská infrastruktura pro výzkum holocaustu), na jehož realizaci v roce 2013 čerpal prostředky ve výši 675 663,51 Kč.

Individuální dárci přispěli v roce 2013 například na opravy náhrobků na Starém židovském hřbitově.

17

Informace o hospodaření

V roce 2013 navštívilo muzeum o 11 891 méně návštěvníků než v předchozím roce, což se odrazilo i v nižších tržbách ze vstupného, a to o 3.626.000,- Kč (2,52 %). Protože celkové tržby za rok 2013 poklesly oproti roku 2012 o 2.105.600,- Kč (1,25 %), znamená to, že pokles tržeb ze vstupného byl částečně kompenzován vyššími výnosy z pronájmů, ostatních poskytovaných služeb a grantů.

Náklady oproti roku 2012 byly sice vyšší o 1.555.400,- Kč, ale oproti plánu byly sníženy o 8.062.700,- Kč (5,23 %). U vynaložených nákladů přitom jejich významná část ve výši 10.767.600,- Kč byla hrazena z grantů. Jednalo se především o výdaje na mzdy, služby, opravy, cestovné a materiál.

Pokud byly některé nákladové položky oproti plánu překročeny, bylo to způsobeno právě nárůstem nákladů získaných z grantů. V konečném důsledku, po odpočtu nákladů hrazených z grantů, tak žádná nákladová položka nebyla oproti plánu překročena.

K úsporám oproti plánu došlo především u nákladů na elektřinu, plyn a vodu, a to ve výši 290.400,- Kč (6,18 %), dále u výdajů na propagaci (488.000,- Kč – 26,18 %), cestovné (57.300 Kč – 7,96 %) a reprezentaci (47.500 Kč – 46,12 %). Díky získaným grantům na některé pracovní pozice byly ušetřeny mzdové prostředky ve výši 3.350.000,- Kč (0,07 %) a prostředky na ostatní osobní náklady ve výši 133.100,- Kč (6,1 %). Současně s tím došlo k úspoře u sociálního a zdravotního pojištění, a to ve výši 1.509.100,- Kč (9,15 %)

V porovnání příjmů a výdajů skončil rok 2013 pro ŽMP úspěšně. Po zpracování daňového přiznání byl hrubý zisk Židovského muzea v Praze vyčíslen na 19.863.128,26 Kč a po odpočtu daně ve výši 3.700.750,- Kč činí čistý zisk 16.162.418,26 Kč. Z meziročního porovnání vyplývá, že v roce 2013 ŽMP dosáhlo oproti roku 2012 nižšího čistého zisku o 3.184.281,92 Kč.

V Praze 28. května 2014

Leo Pavlát
ředitel Židovského muzea v Praze

18 Zpráva nezávislého auditora o ověření účetní závěrky k 31. 12. 2013

ZPRÁVA NEZÁVISLÉHO AUDITORA **O OVĚŘENÍ ÚČETNÍ ZÁVĚRKY Židovského muzea v Praze** *k 31.12.2013*

Na základě smlouvy uzavřené mezi ověřovanou účetní jednotkou a pověřeným auditorem o provedení auditu účetní závěrky byly auditorem provedeny ověřovací práce s cílem podání zprávy k uvedeným dokumentům.

Ověřovaná účetní jednotka

účetní jednotka

Židovské muzeum v Praze

Zájmové sdružení právnických osob
Reg. 30. 9. 1994, ÚMČ Praha 1

sídlo
IČ
právní forma
určení zprávy
převažující předmět činnosti

U Staré školy 141/1 Praha 1
604 59 263
zájmové sdružení právnických osob
vedení a správní radě
Tvorba, doplňování a správa knihovního a
archivního fondu, vědecká, osvětová,
publikační a vzdělávací činnost týkající se
judaismu, Židů a jejich historie v Čechách a
na Moravě

osoba odpovědná za sdružení

PhDr. Leo Pavlát – ředitel muzea

Pověřený auditor

Bydliště
Kancelář
IČ

Ing. Libor Bosák
Oprávnění v seznamu auditorů KAČR č. 0407

Dědínova 2008, 148 00 Praha 4
U Továren 31, 102 00 Praha 10
131 39 304

Strana 1 z 3

ZPRÁVA NEZÁVISLÉHO AUDITORA

O OVĚŘENÍ ÚČETNÍ ZÁVĚRKY K 31.12.2013

Ověřované období	1. 1. 2013 – 31. 12. 2013
Příjemce zprávy	Zpráva je určena správní radě a vedení účetní jednotky Židovské muzeum Praze se sídlem U Staré školy 141/1, 110 01 Praha 1, IČ: 604 59 263 a převažující činností – Tvorba, doplňování a správa knihovního a archivního fondu, vědecká, osvětová, publikační a vzdělávací činnost týkající se judaismu, Židů a jejich historie v Čechách a na Moravě.
Zpráva o účetní závěrce	
Předmět ověřování	Provedl jsem audit příložené účetní závěrky Židovského muzea v Praze , která se skládá z rozvahy k 31. 12. 2013, výkazu zisku a ztráty za rok končící 31. 12. 2013 a přílohy k této účetní závěrce, která obsahuje popis použitých podstatných účetních metod a další vysvětlující informace. Údaje o účetní jednotce jsou uvedeny v části 1. Obecné údaje přílohy k této účetní závěrce.
Odpovědnost vedení účetní jednotky	Statutární orgán Židovského muzea v Praze je odpovědný za sestavení účetní závěrky, která podává věrný a poctivý obraz v souladu s českými účetními předpisy a za takový vnitřní kontrolní systém, který považuje za nezbytný pro sestavení účetní závěrky tak, aby neobsahovala významné nesprávnosti způsobené podvodem nebo chybou.
Odpovědnost auditora	Mojí odpovědností je na základě provedeného auditu vydat výrok k této účetní závěrce. Audit jsem provedl v souladu se zákonem o auditorech, mezinárodními auditorskými standardy a aplikačními doložkami Komory auditorů ČR. V souladu s těmito předpisy jsem povinen dodržovat etické normy a naplánovat a provést audit tak, abych získal přiměřenou jistotu, že účetní závěrka neobsahuje významné nesprávnosti. Audit zahrnuje provedení auditorských postupů k získání důkazních informací o částkách a údajích zveřejněných v účetní závěrce. Výběr auditorských postupů závisí na úsudku auditora, zahrnujícím vyhodnocení rizik významné nesprávnosti údajů uvedených v účetní závěrce způsobené podvodem nebo chybou. Při vyhodnocování těchto rizik auditor posoudí vnitřní kontrolní systém relevantní pro sestavení účetní závěrky podávající věrný a poctivý obraz. Cílem tohoto posouzení je navrhnout vhodné auditorské postupy, nikoli vyjádřit se k vnitřnímu kontrolnímu systému účetní jednotky. Audit rovněž zahrnuje

Strana 2 z 3

posouzení vhodnosti použitých účetních zásad a přiměřenosti účetních odhadů provedených vedením i posouzení celkové prezentace účetní závěrky.

Jsem přesvědčen, že důkazní informace, které jsem získal, jsou dostatečné a vhodné, aby poskytovaly základ pro vyjádření mého výroku.

Výrok auditora

Podle mého názoru účetní závěrka podává ve všech významných ohledech věrný a poctivý obraz aktiv a pasiv Židovského muzea v Praze k 31. 12. 2013 a nákladů a výnosů a výsledku jeho hospodaření a peněžních toků za rok končící 31. 12. 2013 v souladu s českými účetními předpisy.

V Praze dne 15. 6. 2014
(datum dokončení auditu)

Ing. Libor Bosák
nezávislý auditor
oprávnění KACR č. 0407

Přílohy: Roční účetní závěrka k 31.12.2013

Zprávu o ověření účetní závěrky projednal:

ŽIDOVSKÉ MUZEUM V PRAZE
U Staré školy 1,3, 110 01 Praha 1
Tel. 221 711 511, FAX 221 711 584
IČ 60459263 DIČ CZ60459263
8

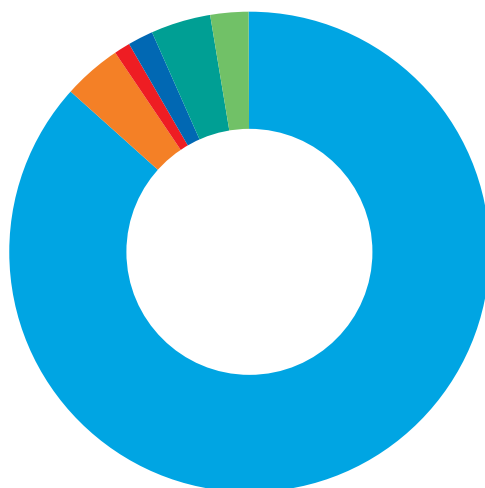
Tato zpráva je vyhotovena v českém, případně dalším jazyce. V případě nesrovnalostí platí česká verze.

Strana 3 z 3

Příloha č. 1 – Plnění rozpočtu ŽMP v roce 2013 (v tis. Kč)

Zdroje příjmů Židovského
muzea v Praze (2013)

- 84,5 % Vstupné
- 4,4 % Nájem
- 0,7 % Prodej upomínkových předmětů
- 1,7 % Ostatní služby
- 6,8 % Dary a dotace
- 1,8 % Výnosy ostatní

Výdaje Židovského
muzea v Praze (2013)

- 2,9 % Energie, voda, plyn
- 2,2 % Opravy
- 26,2 % Nájem
- 28,1 % Mzdové náklady
- 1,3 % Ostatní osobní náklady
- 9,7 % Soc. a zdrav. pojištění
- 1,1 % Zákonné sociální náklady
- 0,1 % Poskytnuté dary
- 5,1 % Odpisy
- 1,9 % Pojistné
- 11,4 % Služby
- 1,0 % Ostatní náklady
- 0,3 % Nákup knih
- 0,1 % Nákup sbírkových předmětů
- 2,8 % Dokončené investice
- 3,3 % Materiál
- 2,4 % Daň z příjmu

Příloha č. 2 – Výkaz zisku a ztrát (v tis. Kč)

	k 31. 12. 2012	k 31. 12. 2013
VÝNOSY	168 032	165 926
Tržby za zboží a služby	11 933	11 410
Tržby ze vstupného	143 901	140 275
Dary a dotace	9 003	11 249
Zúčtování rezerv	0	0
Ostatní výnosy	3 195	2 992
PROVOZNÍ NÁKLADY	144 508	146 063
Náklady na uskutečněné tržby	73 074	71 534
Osobní náklady	60 127	62 276
Odpisy	7 495	7 841
Ostatní provozní náklady a rezervy	3 812	4 412
DAŇ Z PŘÍJMU	4 178	3 701
HOSPODÁŘSKÝ VÝSLEDEK	19 346	16 162

Příloha č. 3 – Rozvaha (v tis. Kč)

	k 31. 12. 2012	k 31. 12. 2013
STÁLÁ AKTIVA	101 943	116 908
Nehmotný investiční majetek	711	973
Hmotný investiční majetek	101 232	115 935
Finanční investice	0	0
OBĚŽNÁ AKTIVA	211 737	200 697
Zásoby	7 659	7 689
Pohledávky	7 118	8 187
Finanční majetek	195 223	181 888
OSTATNÍ AKTIVA	1 737	2 933
AKTIVA CELKEM	313 680	317 605
VLASTNÍ ZDROJE	297 530	297 365
Jmění celkem	278 184	281 203
Hospodářský výsledek běžného účetního období	19 346	16 162
CIZÍ ZDROJE	16 150	20 240
Krátkodobé závazky	13 265	17 764
Rezervy	0	0
OSTATNÍ PASIVA	2 885	2 476
PASIVA CELKEM	313 680	317 605

Příloha č. 4 – Struktura zaměstnanců ŽMP

ŽMP bylo v roce 2013 dle svého organizačního řádu rozděleno do 8 odborů. Ke konci roku 2013 mělo v průměru 144 zaměstnanců včetně 16 pracovníků, jejichž mzda je plně hrazena z grantů. Dále 11 pracovníků je na mateřské dovolené. Ve fyzických osobách činil počet zaměstnanců 145, což představovalo přepočítaných 133 plných pracovních úvazků.

Ředitel muzea	1
Vědečtí a odborní muzejní pracovníci včetně restaurátorů	53
Pracovníci pro vzdělávací a kulturní činnost	12
Pracovníci pro zajištění provozu, oprav, rekonstrukcí a správy budov a hřbitovů	5
Pracovníci zajišťující publicitu a výstavy	4
Pracovníci rezervačního centra	3
Administrativní pracovníci	4
Ekonomičtí a provozní pracovníci včetně pokladních v expozicích	13
Ostraha objektů a kustodi	50

Průměrná mzda v Židovském muzeu v Praze v roce 2013 činila 24 065,- Kč.

Příloha č. 5 – Opravy a rekonstrukce objektů (v tis. Kč)

Objekt	1995–2013
Španělská synagoga	34 151
Administrativní budova Jáchymova ul., Praha 1	3 215
Maiselova synagoga	19 107
Pinkasova synagoga	15 157
Obřadní síň	3 045
Klausová synagoga	9 680
Depozitář textilu Golčův Jeníkov	4 472
Nové administrativní budovy, U Staré školy, Praha 1	97 637
Oddělení pro vzdělávání a kulturu, Maiselova ul., Praha 1	661
Smíchovská synagoga	73 194
Synagoga Brandýs nad Labem	855
Depozitář knih, Hlavní ul., Praha 4	210
Židovský hřbitov Fibichova ul., Praha 3	11 908
Starý židovský hřbitov	12 164
Celkem	285 528

Židovské muzeum v Praze

U Staré školy 1, 3, 110 00 Praha 1

T: +420 222 749 211 (212) | F: +420 222 749 300

E: office@jewishmuseum.cz | W: www.jewishmuseum.cz